

SUVANNON

SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

Sakkolan rotuporsaiden porsaskauppiaita vuonna 1926. Reunimmaisena vasemmalla Manu Ollikainen ja reunimmaisena oikealla Aleks(anteri) Ollikainen - veljekset. Keskimmäisten nimiä ei kuvan taakse ole kirjoitettu, ei myöskään paikkaa, missä kuva on otettu.

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 8 * 2005
J O U L U K U U

SUVANNON SEUTU nro 8/05:

- * Turkkisen turinat, s. 4
- * Sakkola-Säätiön syyskokous, s.5
- * Päreän ja öljytuikun valossa syötiin talkkunaa ja pironarokkaa, s. 6
- * Kurvi- eli norssiprobleema, s. 7
- * Joulukalenteriotteita, s. 10
- * Rakkaat evakkomatkaajat, s. 11
- * On kekri köyhälläkin, joulujuhla vaivaisella..., s. 12-13
- * Huittisissa iloinen pikkujoulu, s. 13
- * Joulumielellä muistoissa, s. 14
- * Lottien elokuvasta odotetaan omaa Tuntematonta, s. 15
- * Jouluperinteitä Vuoksella, s. 16-17
- * Virkin virkkeet, s. 18
- * Paavo Liskin muistolle, s. 19
- * Elämän tärkeä kolmio: liikunta, ravinto, positiivisuus, s. 20-21
- * Helena Eeva tutummaksi, s.22
- * Vuoksela-rintamalla tapahtuu, s. 23
- * Vuosia täyttäneitä, s. 24-27
- * Nuoren pelimannin muistokirja, s. 29
- * Hovinkyläseura tiedottaa, s. 34
- * Kannen kuvan lähetti Pirjo Lillsunde

Sakkola-Säätiö ja
Suvannon Seutu
-lehti
toivottavat
kaikille
Rauhallista
Joulua ja
Hyvää Uutta
Vuotta 2006.

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin muitakin teoksia!

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä. Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä Lempäälässä Anneli Kuisma ja Aaro Viskari.

Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Postilähetyksistä peritään lisäksi lähetykskulut. Muista myös muut Sakkola-tuotteet - uutuutena tyylikkäätkä silkiset solmiot ja huivit. Hyviä lahjavinkkejä!

MÄÄTTÄSET

Sukukirjamme on
tulossa keväällä 2006

Tilaa ennakkoon!

Lisätietoja kotisivullamme
www.genealogia.fi/sukus/maattanen
tai soita mm. 03 3443983,
044 5285732, 050 4132940

Kirjamme saattaa kiinnostaa lisäksi mm. kanneljärveläisiä, uusikirkkolaisia ja Kallosen sukuun kuuluvia.

Kerro kirjasta ystävillesikin!

PAUKUN PALSTA

Eila Aroa muistellen

Eila Aro oli karjalainen ja sakkolalainen suurella sydämellä.

Eila Aro 10.10.1932 – 2.11.2005.

Ensimmäisen kerran tutustuin Aron Eilaan noin 25 vuotta sitten sukututkimukseen liittyvissä asioissa. Olin keskustellut hänen kanssaan puhelimitse Paukun suvusta ja nyt lähdin tapaamaan uutta sukulaistani. Isä aina sanoi, että Keljan Paukut eivät ole sukua, mutta Metsäpirtin Paukut ovat. Selvitimme Eilan kanssa, että olemme samaa sukua. Eilan isoisän isä oli tullut Metsäpirtistä Keljaan vuonna 1866 ja minun isoisäni isä vuonna 1883. Ensimmäinen yhteinen esi-isämme oli vuonna 1652 syn-

tynyt Petter Paukku. Ei siis ihme, että sukulaisuussuhteet olivat vuosisatojen saatossa jo vähän hämärtyneet.

Keskustelimme jo tuolloin Eilan kanssa Paukkujen sukuseuran perustamisesta, joka haave sitten toteutuikin parikymmentä vuotta ensitapaamisemme jälkeen. Eila oli kiinnostunut suvustaan ja osallistui aktiivisesti sukuseuramme toimintaan. Sukuseuratoiminnan lisäksi Eila oli erittäin vireästi mukana karjalaisen ja sakkolalaisen perinteen vaalimisesta. Hän toimi pitkään Sakkola Seuran sanavalmiina puheenjohtajana ja Sakkola-Säätiön valtuuskunnassa.

Karjalainen kulttuuri oli lähellä Eilan sydäntä. Hän oli useita kertoja talkooporukan mukana Vipurissa kunnostamassa perinteikästä ja joskus niin viihtyisää Monrepon puistoa.

-Vaikk miust ei enää uo raskaita töitä tekemää, nii voim mie ainaki rokkaa keittää, tuumi Eila osuudesta puiston entisöintiin.

Karjalaan suuntautuneilla kotiseutumatoilla Eila oli aina yhtä innokkaana mukana ja otti mielellään mukaansa vunkoitaikin eli lasten lapsiaan. Eila välitti kiitettävästi suvun ja karjalaisen kulttuurin perintöä seuraaville sukupolville.

Eila oli mukana Karjalan matkoilla vielä sairauden heikentämänäkin. Hän

oli aina se iloinen ja myönteinen Eila, vaikka hän tiesikin matkansa pään olevan jo ehkä lähelläkin. Viimeisellä sukumatkallamme viime vuoden kesällä Eila otti jo siunaushiekatkin Sakkolan kirkkomaalta omia hautajaisiaan varten.

Eila oli monikansallinen ihminen. Hän suhtautui myönteisesti kaikkiin ihmisiin, rotuun, kansalaisuuteen, kieleen tai uskontoon katsomatta. Eilaa jäivät kaipaamaan meidän sukulaisten ja ystävien lisäksi myös monet hänen entisen kotikylänsä Keljan nykyisistä asukkaista, joista oli tullut vuosien mittaan hyviä ystäviä. Vaikka katkeeraus synnyinseudun menettämisestä on varmasti usein jäytännyt Eilankin mieltä, hän ei antanut sen vaikuttaa henkilökohtaisiin ihmissuhteisiin.

Lämmöllä Eilaa muistellen

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja

Harjatie 5, 32210 LOIMAA

p. 02-7628152, GSM 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Haastattelupyyntö siirtokarjalaisille ja sotalapsille

Olen Anna-Kaisa Kuusisto-Arponen ja teen siirtokarjalaisiin sekä sotalapsiin liittyvää tutkimusta. Tutkimukseni on Suomen Akatemian rahoittama kolmevuotinen hanke. Toivoisin löytäväni haastateltavia nykyään Kymenlaaksossa tai Pirkanmaalla asuvista siirtokarjalaisista, jotka olivat sodan aikana evakkoon lähtiessään noin 10-vuotiaita. Toivon myös löytäväni haastateltavaksi sotalapsia. Tutkimuksessani selvitän, millaisia kokemuksia ja muistoja siirtokarjalaisilla ja sotalapsilla on evakkotaipaleestaan ja uuteen elinympäristöön sopeutumisesta.

Haastattelut tehdään luottamuksellisesti eikä kenenkään henkilöllisyys tule ilmi tutkimuksen raportoinnissa. Erityisen tärkeänä pidän näiden tarinoiden taltioimista tuleville sukupolville, jotta siirtokarjalainen identiteetti ja eletty Karjala siirtyisi perintönä tulevaisuuteen. Sotalapsia on usein kutsuttu ”hijaisiksi siirtolaisiksi”. Haastattelujen kautta sotalasten kokemukset tulisivat kerrotuiksi ja kuulluiksi.

Haastattelupaikan ja ajan saat päättää itse. Toivoisin sen olevan rauhallinen ympäristö, jossa teidän on helppo muistella asioita. Haastatteluun kuluu aikaa

1-2 tuntia. Haastattelusta voidaan sopia tarkemmin. Minut tavoittaa puhelimitse, sähköpostitse ja kirjeitse:

Anna-Kaisa Kuusisto-Arponen
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatieteiden laitos
33014 Tampereen yliopisto

Asun ja työskentelen Kouvolassa:
Ahkiokuva 3
45150 Kouvola

puh. 050 521 6369
Anna-Kaisa.Kuusisto@uta.fi

TURKKISEN TURINAT

Itsenäisyyspäivän aatoksia

Terveisiä karjalaiselta pikkujoulu-risteilyltä. Tuhatkunta haastelijaa ja tanhuajaa hyöri ja pyöri Romantika-laivalla ja Tallinnan syysvihmaisessa säässä. Kovin jouluiseksi ei tunnelmaa voinut sanoa, mutta tuttujen tapaaminen ja uusien tuttavuuksien solmiminen synnyttivät syketä. Oli mukava haastaa ja kuulla karjalaista murretta aitona mienä ja sienä.

Esitelmät olivat suolana risteilyllämme iltajuhlan ohessa. Eipä tainneet kaikki mahtuakaan kulkemaan ja kuulemaan Tuntemattoman Sotilaan Rokan Antin eli Pylkkään Viljamin jalanjalkia. Näyttelyt toivat oman lisänsä sisältöön, vaikka vähänlaisesti oli säätiöitä esillä. Sakkolan rotuporsaat olivat paikalla ja lehtemme herätti myönteistä huomiota.

Kirjoittelen tätä turinaani itsenäisyyspäivän aatoksissa. Olen vuoden verran ollut Lempäälän Sotaveteraanien puheenjohtajana. Olen ensimmäinen sellainen, joka ei ole sotaa kokenut. Koen kunniatehtäväkseni huolehtia ikääntyvien tammenlehvävien asioiden hoitamisen kotipitäjässä samoin kuin Erillisen Pataljoona 6:n perinteen eteenpäin viemisen. Näin talvisodan

ihmeen, suomalaisen hengen voiman ja sisun, perinne siirtyy nuorempien sukupolvien vaalittavaksi itse sankarien saadessa tihenevään tahtiin kutsun viimeiseen iltahuutoon.

Tätä perinnettä vaalimme 27.12. Keljan taistelun muistopäivänä. Mukavasti onkin sakkolalaisjuurista väkeä ilmoittautunut Tampereen Suomalaiselle klubille ErP 6:n viimeiseen asevelijuhlaan. Jatkossa vietämme juhlia perinneyhdistyksenä noita vuoden 1939 jouluntienoon Keljan sankareita muistellen. Ja elän edelleen siinä uskossa, että saamme pystyttää patsaan yhdessä venäläisosapuolen kanssa Keljan Runteenmäelle heinäkuun lopulla vuonna 2007 sankarivainajien muistoksi, vaikkei kirjallista lupaa ole vielä saatu.

Tuossa iltapuhteilla olen lueskellut Yrjö Jylhän Kiirastuli -runokokoelmaa. Hänen kuvauksensa Karjalan kannakselta Taipaleesta; Kirvesmäeltä, Terenttilästä, Vilakkalan aukeilta, puhuttelee syvästi kertoen sodan kurimuksesta ja sen kokijoista. Erityisen vaikuttava on näin joulun alla runo Pyhä Yö, joulun lapsen syntymäkertomus talvisodan jouluun liitettynä. Tädiltäni Toinilta saadun kirjan kuvitus hienosti myötäilee runojen sisältöä.

Toinen hyvin puhutteleva runo on lempääläissyntyisen Väinö Havaksen, Summan runoilijan, kirjoittama. Hän oli Kivijärven kirkkoherra ja nuoruudessaan vaikutti monella tapaa täällä Lempäälässä. Vapaaehtoisena hän lähti talvisotaan ja kaatui jatkosodassa 1941. Pääasiallisesti hänen tuotantonsa oli hengellistä. Virsikirjassa mainitaan olevan neljä hänen runoilemaansa virttä.

Sulho Ranta on säveltänyt Havaksen ennen talvisotaan lähtöä kirjoittaman runon Testamentti pojalleni. Tunteitani tätä runoa kohtaan syventää tieto siitä, että isämme Viljo taisteli ja haavoittui noilla samoilla Summan aukeilla.

Haluan tämän runon kautta osoittaa meidän nuorempien sukupolvien kiittollisuutta sankarivainajillemme ja veteraaneillemme itsenäisyyspäivänä 2005, kun olemme saaneet elää 60 rauhan vuotta itsenäisessä Suomessa. Samalla toivotan rauhaisaa joulua ja menestyksekkästä uutta vuotta kaikille lukijoille!

Hannu Viljonpoika Turkinen

Testamentti pojalleni

*Tänä aamuna, poikani, lähden
kohti tuskien rintamaa.
Sinun, äitis ja veljies tähden
minut kutsuvi isänmaa.*

*Isänmaallinen, kontua vailla
olen ollut ja köyhä mies.
Sydän-Suomeni karuilla mailla
oli suitseva kotilies.*

*Perinnöksesi, poikani, annan
tyhjät taskut ja isänmaan,
kalasaunani välkkyvän rannan,
pyhän uskon Jumalaan.*

*Minut kerran kun kantavat luokses,
risti sormes ja ole mies!
Kävi, poikani, näin sinun vuokses:
Minä viitoitin miehen ties.*

ErP6:n muistojuhla 27.12.2005 klo 12.00 alkaen Keljan taistelun 66-vuotispäivänä Tampereella, Suomalaisen Klubin tiloissa, Puutarhakatu 13. Ohjelmassa:

Alkusoitto, Kotkien Weteraanisoittajat
Karjalaisten laulu
Tervehdyspuhe, Hannu Turkinen
Hiljainen hetki riveistä poistuneiden aseveljien muistolle
Oi kallis Suomenmaa, Kotkien Weteraanisoittajat
Seppelation lähettäminen sankarihaudalle
Saatesanat, pastori Ari Paavilainen
Narvan Marssi, Kotkien Weteraanisoittajat
Rakkautentunnustus Isänmaalle, Kirsi Lius, Raili Malmberg
Jääkärien laulu, res.kapt. Mauri Vesanto

Juhlapuhe, kunnallisneuvos Teuvo Viskari
Säätiöiden tervehdykset
Vartiassa, Mauri Vesanto
Äänisen aallot

Lounas
Sillanpään marssilaulu,
Kotkien Weteraanisoittajat ja yleisö
Veteraanin iltahuuto, Mauri Vesanto ja
Kotkien Weteraanisoittajat

Sakkola-Säätiön syyskokous suunnitteli tulevaa toimintaa

Sakkola-Säätiön 19.11.2005 Lempäälässä kokoontunut valtuuskunta hyväksyi vuoden 2006 talous- ja toimintasuunnitelmat syysvuosikokouksen merkeissä.

Puheenjohtaja Hannu J. Paukku saattoi todeta, että edessä on taas vilkkaan toiminnan vuosi, jona aikana valmistellaan muun muassa vuoden 2007 Sakkola-juhlia Karjalan kannaksen kotipaikoille. Lisäksi valmistelutoimia ja yhteistyötä venäläisviranomaisien kanssa vaatii Keljan taistelun muistomerkin aikaansaaminen. ErP6:n perinneyhdistyksen kanssa yhteistyössä viritetty muistomerkki on tarkoitus paljastaa Keljan Runteenmäellä Sakkola-juhlien yhteydessä kesällä 2007.

Sakkola-Säätiön talous on edelleen vakaalla pohjalla, ja taloudenhoitaja Aila Alasen esityksen mukaisesti euroja on käytettävissä säätiön toiminnan ja karjalaisen perinnetyön edistämiseksi.

Hallituksen puheenjohtaja Hannu Turkinen totesi, että kyläkirjahankkeet jatkuvat säätiön tukemina. Alkuvuodesta odotetaan valmiiksi Lapinlahti-kirjaa, ja ensi vuoden aikana myös Vilakkala-kirja. Hautumassa on seuraavaksi ainakin Haparaisten kyläkirja-aineiston

kokoaminen. Hannu Paukun johdolla on menossa myös Tuvasta tupa -kirjan uuden painoksen teettäminen.

Suvannon Seutu jatkaa hyvässä yhteistyössä Metsäpirtin ja Vuokselan pitäjien kanssa. Tilaukanta on viime vuosina ollut hieman yli 1500 kappaletta, ja tilaushinta pidetään ennallaan 20 eurossa vuosikerralta.

Vanhoista vuosikerroista saadaan lähiaikoina sidottua valtaosa vuosikirjoiksi. Tavoitteena on sidottaa loputkin lehdet ensi vuoden aikana viiden sarjona, jolloin käytössä on sekä selailu- että arkistokappaleet.

Antti Hynnän luotsaama Sakkola-Museo on vakiinnuttanut paikkansa kesäisenä käyntikohteena Kuokkalan museoraitilla Lempäälässä. Talviaikaan museo on avoinna vain tilauksesta. Esineistöä ja muuta materiaalia otetaan edelleen vastaan Sakkola-Säätiön arkistoon tallennettavaksi ja museolla esiteltäväksi. Ääninauhojen tallentaminen digitaaliseen muotoon on aloitettu.

Nettimuseon eli Sakkolan kotisivujen ylläpitäjänä internetissä jatkaa sivut luonut Heikki Karjalainen.

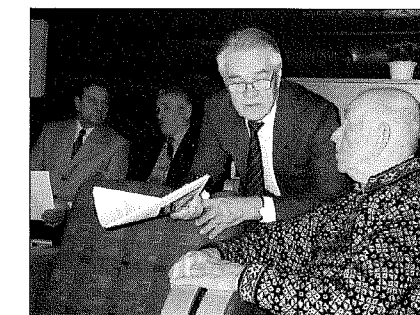
Ystävyysskuntatoimintaa venäläisten ja suomalaisten ystävyysskuntien, Lempäälän, Vesilahden ja Punkalaitumen kanssa pyritään määrätietoisesti kehittämään. Myös yhteistyötä eri karjalaispitäjien ja -säätiöiden kanssa halutaan edistää ja ylläpitää. Samoin tutkailussa on, löytyykö vielä yhteyksiä Sakkolan väen vanhaan ruotsalaiseen kummikunta Hörbyhyn.

Sakkolan pitäjäjuhlat vietetään 6.8.2006 Juupajoella paikallisen Karjala-seuran järjestämänä.

Säätiön valtuuskunnan ja hallituksen kokoonpanoon ei tullut muutoksia. Valtuuskunta varajäsenineen jatkaa viime vuonna valittujen voimin, ja valtuuskunnan puheenjohtajana toimii edelleen Hannu J. Paukku, varapuheenjohtajana Esko Kallonen. Myös hallituksen ero- vuoroiset Matti Naskali ja Teuvo Viskari valittiin edelleen tehtävänsä.

Säätiön tilintarkastajina jatkavat Pirkanmaan Tilintarkastus Oy ja Pertti Lopenen, varalla Tuula Laitinen.

Karjalan Liiton ja Karjalaisten Heimotalo Oy:n kokouksiin edustajaksi valittiin Hannu Turkinen ja Hannu Paukku, varalle Heikki Karjalainen ja Teuvo Kuparinen. -MRT

Valtuuskunnan jäsenet ennättivät kokousasioiden lomassa myös rupatella ja vaihtaa kuulumisia.

Päreen ja öljytuikun valossa syötiin talkkunaa ja pironarokkaa

Parhaillaan eletävä joulua edeltävä aika on kovin erilaista lapsille, nuorille, aikuisille ja vanhuksille. Ketään ei joulun ja uuden vuoden tulo sivuuta huomaamatta tai käy viettämättä.

Vaikka nykyisinkin huokaistaan kiireen paljoutta ja taloudellista taakkaa, niin paljon on valmista katettuna joulupöytään pantavaksi ostoskeskuksissa ja "maksa vasta helmikuussa" -tarjouksissa.

Tänä aikana, jos milloin, voi huokaista, että toisin oli ennen. Väinö Kaasalainen tiivistää, että joulujen ennakkovalmisteluihin uhrattiin paljon aikaa ja vaivaa.

Tämä muistelu pohjaa V. Kaasalaisen toimittamaan ja Sakkolan historiatoimikunnan monien eri tahojen avustamana v.1951 kustantamaan "Sakkolan historiaan".

Valoa ja ruokaa

Ennen öljylamppujen aikakautta miehet kiskoivat hyvissä ajoin suuret kasat pitkiä päreitä uunin päälle kuivumaan, jotta jouluvalo riittäisi.

Naiset huolehtivat ruokapuolen kuntoon. Taarin pano, piirakan teko ja kakkaran paisto sekä talkkunaksien haudottaminen vei aikaa niin, että alkoi aattoilta olla käsillä ennen kuin kaikki oli valmista. Pironarokka keitettiin vasta joulunpyhinä.

Joulunpyhien herkkuihin kuuluivat myös isäntien Pietarista tuomat vehnäleivät. Kotona niiden tekoa alettiin kokeilla vasta vuoden 1890 paikkeilla. Otti aikansa, ennen kuin emäntä oppi saamaan vehnäsensä onnistumaan, koska hiivan käyttöä ei sitä ennen tunnettu.

Karjan tuotto oli tuolloin vähäistä, mutta jouluksi koetettiin säästää lihaa ja voita niin paljon, että jokaiselle perheenjäsenelle riitti haluamansa määrä, ilman isän tai äidin antipalaa. Hyvällä syyllä lapset jo hyvissä ajoin ennen joulua lauloivat innokkaalla ja odot-

"Tule joulu, jonker' joulu, saavat lapset voita syyvä, vanhat ämmät talkkunaa!"

tavalla mielellä: "Tule joulu, jonker' joulu, saavat lapset voita syyvä, vanhat ämmät talkkunaa!"

Puhdas tupa, harras mieli

Tuvat pestiin huolellisesti. Aattoiltana käytiin aikaisin saunassa. Tuvan lattialle tuotiin lasten iloksi kupo tai pari ruisolkia.

Lapset eivät kuitenkaan saaneet telmiä ei aattona eikä joulupäivänä. Ne pidettiin vakavina perhejuhlinä, jolloin kokoontuttiin kuuntelemaan isän lukemaa evankeliumia ja laulamaan jouluvirsiä. Juhlavuutta lisäsi, kun toissa vuosisadan loppupuolella joku perheenjäsenistä oppi numerokirjan mukaisesti virsikanteleella säestämään laulua.

Näin tehtiin joka vuonna aattoiltana ja jouluaamuna, vaikka oli vain päreen valo. Uusi kausi alkoi, kun käyttöön tuli pieniä "läkkilamppuja". Yhä paranivat jouluvalot, kun 1890-luvulla saatiin ns. 5-linjalaisia seinä- ja kattolamppuja. Vielä oli pitkä matkan tämänajan jouluakaduille!

Kukko kellona

Joulukirkkoon lähdettiin vanhan sanonnan mukaan "kirkkoon joka kaplaalla" eli täysin kuormin niin monella hevosella kuin talossa oli. Kun kelloja siihen aikaan oli vain papeilla ja jumalanpalvelus alkoi aikaisin, otettiin lähtöaika Otavasta tai kukon laulusta.

Kun unet eivät muutenkaan pettäneet, jouduttiin kirkonmääräe joskus jo kohta puolenyön jälkeen. Tuntimääriä piti sitten pitäjäntuvassa istuskella odotamassa, kunnes kynttilät sytytettiin

kirkossa.

Jos Suvanto ehti jäätyä ennen joulua, jolloin "yl'puolisetkin" pääsivät mukaan, olivat kaikki aidanvierukset ja metsikkö täynnä hevosia Tiinuksen Muonille asti. Kirkon jokainen soppi oli kansoitettu. Sadat kynttilät loistivat. Hartaana seurakunta veisasi "Jeesus Kristus meille nyt, neitseestä syntynyt." Kahden papin astellessa juhlatiitoissaan alttaripalveluksen pitoon aamusaarnan päätyttyä värähti kovempikin mieli.

Seurakunnan pitkäaikainen kappalainen G.A. Vikman osasi vielä kohottaa jo syntynyttä tunnelmaa. Alkaen runollisilla säkeillä "Oi voiman Jumala, kuin maata piirittääpi..." hän jatkoi sydämiin käyvästi. Kun saarnan päätteeksi seurakunta seisaalleen nousten veisasi "Nyt Jumalalle kunnia", oli syvä liikutus kaikkien mielessä.

Paluumatkalla helisi ja soi, kun koetettiin hevosten paremmuutta ja valjaisiin oli ripustettu kulkusia ja kelloja. Iltapäivä vietettiin kotona kaikessa hiljaisuudessa.

Tahvananpäivänä kyläiltiin

Tapaninpäivänä eli Tahvananpäivänä varsinaisesti remahti meluisampi jouluilo. Jo varhain aamulla varsinkin nuoret miehet lähtivät Tahvanan ajoon.

Mentiin naapureihin tai kauemmaksin kylän taloihin kyselemään, onko Tahvana kotona. Kyseltiin Tahvanan ja talon tekemisistä leikillisää.

Kysymyksillä etsittiin Tahvanaa, suutaria. Joka taloon oli oljista kierretty nukke, joka pantiin lattialle seisomaa. Sitten otettiin uhvatta (patahanko), käytiin kyyryyn seläkkäin. Vieras rupesi "suutaria" kaatamaan ja toinen varjelemaan. Jos kaataminen onnistui, muutettiin puolia.

Illalla kerääntyi väkeä yleensä yksin tavallista enemmänkin, joten oli hyvä tilaisuus "lyödä paistia". Siinä joku asettui silmät sidottuina keskilattialle kädet selän takana, kämmenpohjat

Kurvi- eli norssiprobleema

Ruotsissa asuessani olen kerännyt jonkin verran vanhoja ruotsalaisia kirjoja. Luen niitä nyt uudelleen ja käteeni osui Selma Lagerlöfin "Mårbacka" (pain. 1922), jossa Selma, vuoden 1909 Nobelin palkinnon saaja kertoo lapsuudestaan ja etenkin isästään luutnantti Lagerlöfistä.

Isä piti kovasti kalasta, aamulla, päivällä ja illalla sai olla kalaa pöydässä. He asuivat Värmlandissa, lähellä Väneriä ja kalastajat toivat myivät heille kalaa.

Suomalaisten siirtolaisten asuttama Finnskogen on siinä aivan yläpuolella ja lännessä lähellä Norjan raja ja Oslo.

No, kirjassa kerrotaan, että oli slommetid (slom = norssi) ja kalastajat toivat näitä pieniä, läpinäkyviä, pahalta haisevia kaloja, ja luutnantti osti niitä monta viikkoa niin, että voikin loppui talosta, kun kalat paistettiin voissa. Piit olivat tympääntyneet kalan hajuun ja jopa rengit olivat kyllästyneet syömään sitä.

Yön tunteina, kun luin kyseistä kirjaa, muistui mieleeni oma pappani Loposen Filemon. Äitini kertoi joskus, että heti sotavuosien jälkeen jos joku meni Turkuun papalle, piti tuoda näitä kaloja. Niitä oli kuulemma Turun torilla silakoiden seassa.

Soitinkin sitten aamulla Loposen Hannekselle, sukulaismiehelle, ja kyselin asiaa. Tulimme siihen tulokseen, että kyseessä on kurvi, karjalaisten nimitys norssille – vai kuinka?

Hannes kertoi, että kurvikukko oli hyvää eikä siinä hänen tietääkseen ollut kuin ruiskuori ja suolaa. Kertoipa vielä, että tehtiin kalasta keittoakin.

Selma Laferlöf kertoi kirjassaan, että kutuaikana ei tarvinnut edes haavia, sen kun ämpärillä koukkasi ja nosti. Mutta ruotsalaiset söivät norssia vain voissa paistettuna, hajuun takia. Kun perhe oli kyllästynyt, keittäjä keitti vedessä ja kertoi voin loppuneen – niin sitten kalankin syöminen loppui.

Nyt kyselenkin asiasta tietäviltä, mihin aikaan vuodesta kurvi kuti ja saatiinko sitä Laatokasta? Samoin miten tätä kalaa Karjalassa laitettiin? Eri reseptejä?

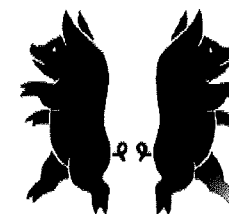
Hannes kertoi, että taidettiin kurvia viedä Pietariinkin, jossa venäläiset kuivattivat sitä jossain "katolla" ja söivät sellaisenaan.

Minäkin olen varmaan lapsena kurvia syönyt, vaan en muista.

Raija Valtanen
o.s. Lopenen
Mynämäki

Sakkola-Museo

Kuokkalan
museoraitilla
Lempäälässä
on talvikaudella
avoinna vain
ennakkotilauksesta.

Tiedustelut:

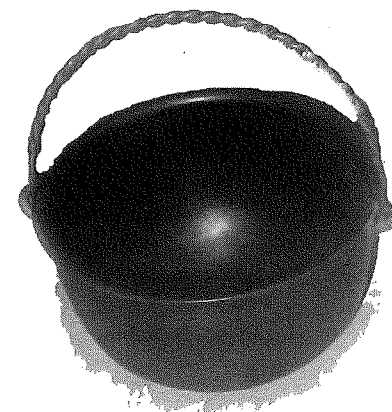
Antti Hynnä p. 040 849 0048
Hannu Turkkinen p. 040 581 4398
Elsa Mäkelä p. 040 706 9483

ylöspäin. Piti arvata, ken löi olkinuoralla kämmeniin, jotta pääsi vuorostaan arvuuttamaan. Myös sokkosilla olo oli suosittu seuraleikki.

Joululahjojen antamisesta eivät tuon ajan muistelijat mainitse mitään. Liekö tuolloin, 1800-luvun jälkipuoliskolla sellaista tapaa tunnettukaan, ei ainakaan kansan syvien rivien keskuudessa.

Kuten edellä mainittiin, tässä lainataan Väinö Kaasalaisen "Sakkolan historiaa", jonka alkulauseen hän on merkinnyt Mikkeliin elokuulle 1951.

Esko Karonen
Helsinki

Talkkunaa tarjolle

Henni Hatakka, o.s. Virolainen Sakkolan Petäjärveltä, muistaa myös talkkunaruoan tekoa lapinlahtelaisen mummons Riihta Jokisen malliin.

– Pyöreäpohjaiseen pataan mummo heitti nyrkinkokaisen voinokareen. Kun voi alkoi sulaa, laitettiin sekaan 3-4 kourallista talkkunajauhoja. Keitosta piti koko ajan sekoittaa kapustalla, ettei palanut pohjaan. Suolaa lisättiin myös. Sitten mummo pesi kätensä ja otti lusikalla kopraan talkkunaa ja pyöritti sen palloksi. Jos pallo pysyi koossa, oli ruoka valmista – jos hajosi, ei ollut vielä kypsää.

Talkkunaruoaka syötiin maidon kanssa.

Henni muistaa, että talkkunajauhot tehtiin mummolassa itse. Mukana oli kauraa ja ohraa, joita keitettiin saunapadassa. Sen jälkeen viljaseos kuivattiin saunanlauteilla, ja jauhettiin sitten käsi-kivillä karkeaksi talkkunajauhoksi.

Siellä on aarteesi Elämäkertaromaani Santeri Ollikaisen elonvaiheista Sakkolasta Lempäälään ilmestyy ennen joulua.

Santerihan syntyi Sakkolassa vuonna 1888 ja toimi siellä mm. valtuuston puheenjohtajana ja kunnankirjurina.

Kirjan on kirjoittanut Santerin Ilma-tyttären poika Juha Mäkinen Tampereelta.

Kirjaa on myynnissä Sakkola-Museossa ja Lempäälän kirja- ja paperikaupassa.

Oheinen teksti on ote kirjasta. Tarina kertoo joulusta Sakkolassa 1888, kirjan nimihenkilön syntymävuonna.

Joulu Sakkolassa vuonna 1888

Martti ja Aune Ollikaisen esikoinen syntyi 17.2.1888. Hänelle annettiin kasteessa nimeksi Aleksanteri. Pian poikaa alettiin kutsua Santeriksi. Martti Simonpoika Ollikainen ja Aune Yrjöntyttä Pekkanen oli vihitty jo pari vuotta aiemmin, joten lapsi oli kovasti toivottu.

Ensimmäisenä joulunaan Santeri oli kymmenen kuukauden ikäinen. Martti oli niin innoissaan esikoispojastaan, että toi jouluksi oikein kuusen sisälle. Simo-isä ei ymmärtänyt sitä alkuunkaan. Hän päivitteli:

- Herrane aik! Mitä sie metsää sisällä kannat? Anna hyvä mies puihe kasvaa ulkon. Haluaisit sie männä metsää asumaa? Kai sie aljat koht seinii purkummaa nii uot sit lähempän luontoo. Voi herrane aik! Jos oisin eilen kuolt ni en ois tuotakoa näht.

Aune koristeli kuusta hopeapaperista leikatuilla tähdillä ja paperipaloilla. Kynttilöitä ei Ollikaisella vielä ollut. Simo päivitteli kuusta joka kerta sisään tullessaan, mutta teki sitten tapaninpäivänä siihen käyvystä jo oman koristeiden.

Jouluaamuna Martti ja Aune ajoivat komeasti reellä kirkolle. Reessä oli matkustajien jalkojen peitteenä paksuvillaiset lammasturkit. Martti oli laittanut ne edellisöksi tuvan ison uunin päälle, jotta ne olisivat sitten aamulla lämpöiset. Hän oli myös kääntänyt reen jo illalla valmiiksi lähtösuuntaan ja sitonut aisakellon paikoilleen. Pakkanen oli ollut aattona kireä ja kiristyi vielä jouluaamuksi. Helena-mummo ei halunnut lähteä niin kovaan pakkaseen vaan lupautui jäämään lapsenhoitajaksi.

Elettiin vuotta 1888. Mummo kei-nutteli isoa leveälaksista kehtoa kädellään ja lauleli virsiä hiljaisella, lempeällä äänellä. Hänellä oli virsikirja kädessään ja silmälasit silmillään. Santeri piti kuitenkin niin levotonta ininää, että Helena-mummon täytyi laittaa virsikirja sivuun ja ottaa poika hetkeksi syliinsä. Santeri rauhoittui nopeasti ja

”Martti oli niin innoissaan esikoispojastaan, että toi jouluksi oikein kuusen sisälle.”

vastasi mummon lirkutukseen leveällä hymyllä ja iloisella jokeluksella. Helena-mummo laski pojan pian takaisin kehtoon. Hän teki rievusta tollon, jonka sisälle hän kääri pehmeäksi pureksimaansa leivän murennetta. Hän oli makeuttanut leipää ja niinpä Santeri imeksikin tolloa innokkaasti. Pian poika nukahti mummon rauhalliseen keinutukseen.

Simo-äijä asteli pihassa puunhakureissulla. Hän meni sisälle tupaan, laski sylillisen puita puulaatikkoon, otti rukkaset pois, ja puhalteli pakkasesta punoittaviin käsiinsä. Simo tärisytti koko vartaloaan ja löi käsiään yhteen, jotta sai veren kiertämään. Sen jälkeen hän levitti lisää olkia lattialle ja meni sitten kurkistelemaan pojan nukkumista. Simo oli aikeissa sanoa jotain, mutta Helena näytti, että äijän pitäisi olla hiljaa. Niinpä Simo alkoi puhua kuiskaten.

- Mahtaakoha pojast tulla seppä vai ruppeekohan hää viljelemää maata, mitä sie tuumaat?

- Tullookoha kumpaistkaa? Jos vaik tulloop pastor.

- Ei kai nyt sentiä pastor, vaikk se siul tulluo näi joulun enstieks mielee ja vaikk hää katselloop muailmaa sil viisii silmät sirrillää, niinko jottai ymmärtäis. Vai pastor. Eihä papist uo mittää appuu heinäpellol. Miu mielestäin miehe kä-sist on enempi hyötty ko ne tarttuup vilkkaa (talikkoon) ko jos niit pittää tuvas sormet ristik. Tiihää sie, jot jos ei uo jalat sonnas nii ei uo suu jamakas.

- Tiiä hänest, mitä tulloo ko tiä maoil-

ma muuttuup ni nopiaa vauhtii.

- Nii, oot sie kuult, jot hyö ovat Saksas keksinneet sellase gramafoonin, jol voip soittaa mussiikkii – vaik virsii?

- No enpä uo tuotakaa kuult. Kaikkee sit tulloop ihmisel mieleenkii. Ei mut herrane aik. Kui se aika rientii. Kiikutaha sie varovast poikaa, jos hää alkaap herräilemmää. Mie laitan tule pessään.

Helena meni malmilevyisen hellan ääreen ja alkoi valmistella kahvinkeittoa. Aune ja Martti olivat pikapuoliin palaamassa. He olivat varmasti lämmikkeen tarpeessa. Kirkot olivat kylmiä ja rekimatka sieltä kotiin oli kovilla pakkasilla todella kylmä. Puulusikat olivat seinänraossa kuivamassa. Helena otti ne sieltä ja laittoi kuppeihin. Astiat olivat pesun jäljiltä puhtaat. Arkisin jokainen puhdisti lusikkansa nuoleamalla, mutta nyt jouluna Helena oli pessyt ne kaikki. Maitoastiat hän oli hauduttanut katajanoksista keittämässään vedessä. Sen jälkeen hän oli vielä huuhdellut puupytyt kylmällä vedellä, jotta liika katajanmaku lähti pois ja puu tasoittui sileäksi, kun sen syyt kutistuivat.

Pian kulkusten helinä kuului sisälle asti. Santeri nukkui kuitenkin niin sikeästi, ettei herännyt ääneen. Martti ja Aune saapuivat hytisten sisälle. He menivät uunin viereen ja lämmittelivät sen pinnalla käsiään. Uuni oli vielä aattopaistosten jäljiltä lämmin. Simo ja Helena kyselivät kirkkokuulumisia. Martti kertoi, että hyvänä saarnamiehenä tunnettu pastori Vikman oli innostunut korottamaan saarnan aikana ääntään ja huitomaan käsillään niin voimakkaasti, että liperit olivat nousseet ylös.

- Nii hää hosu ko ois venettä haastant, Martti kuvaili.

- No käspelihä miekii venettä huastan. Muutaman sanan huikkasen välillä – ja ain ovatten minnuu ymmärtänneet, Simo innostui selittämään kielitaitoaan.

- Oikkee vaikko viärin ovat sinnuu ymmärtänneet? Helena naurahti.

- Joskus iha oikkee ja joskus oikkee viärin, Simo jatkoi.

Helena-mummo kyseli tarkkaan, mitä pappi oli puhunut ja ketä tuttuja kirkossa oli ollut. Simoa taas kiinnosti se, kuka oli kuorsannut kovimmin.

”Mikä vauva se Santer ennää on, iso mieshä tuo koht rupiaa olemaa. Reikäjakuskii jo seisoo, eik taho malttaa paikoillaa pyssyy.”

Pastori oli kertonut saarnassaan joulun perussanomien. Sen mukaanhan Jeesus syntyi tallissa, koska hänen vanhempansa olivat joutuneet lähtemään omasta kodistaan vieraalle maalle. Joulun kertomus liikutti Helena-mummoa.

- On se nii soma asja jot Santer saap nukkuu ja kasvaa omas kojis eikä uo pelkoo jot hää joutuis lähtemää jonnekii, mummo pohdiskeli ääneen. Sitten hän pyysi, että ennen kirkkokahvia laulettaisiin ”Enkeli taivaan lausui näin”.

Virren jälkeen Aune sanoi: - Toavet ja Marj tulluot meil huome oamull tahvana-ajjuo. Jos pakkane vähä hellittääp, ni tuovat lapsetklapsetkii meijä vauvvoa katsomoa.

- Mikä vauva se Santer ennää on, iso mieshä tuo koht rupiaa olemaa. Reikäjakuskii jo seisoo, eik taho malttaa paikoillaa pyssyy, Martti leikitteli ja meni katsomaan poikaansa, joka oli herännyt virren veisuuseen ja kiipesi ylös kehdoistaan.

Reikäjakku oli jakkara, jonka keskellä oli reikä. Lapsi nostettiin jakun keskelle, jossa hän pystyi seisomaan ja pikku hiljaa jakkua siirtämällä myös liikkumaan.

Helena-mummo innostui tulevista vieraista.

- Vai sannoit tulevoase. No sehä onki lust, mut pitteä panna jo aikasie pimijäl tuva uun lämpimeä, Helena haastoi ja hoputti Simoa hakemaan lisää puita.

Tapaninpäivänä alkoi jo aamun hämäärässä kuulua kylän kujilta joulukulkusten helinää. Tahvananajajat olivat aikaisin liikkeellä. Mentiin sukulaisiin tai tutuille tai ajeltiin muuten vain. Aamutuimaan Simo ja Marttikin ottivat tavanmukaiset tapaninryypyt.

Olkitossuja sotilaiden lämmikkeeksi

Tässä vähän jatkoa ja täydennystä Viljo Pitkäsen edellisessä numerossa julkaistun juttuun ”Minun Lapin sotani”.

Kauhajoelta Katri Peltonen lähetti kopion Kauhajoen joulussa 1987 julkaistusta Onnimanni Harjun kirjoituksesta: Olkitossuja vauvnuomittain pohjoisrintamalla.

Jutussa kerrotaan, että Kauhajoella letitettiin innokkaasti olkipalmikoita ja koottiin niistä tossuja saksalaissotilaiden jalkojen lämmikkeeksi. Tilaus käsitti useita rautatievaunullisia saappaiden päälle vedettäviä rukiinolkitosuja.

Urakkaan halukkaita koulutettiin perusteellisesti. Innoissaan jotkut hamstrasivat olkia ympäri paikkakuntaa hevoskuormittain. Eräs isompi perhekunta ahkeroi tossupareja kokonaisen heinäladollisen täyteen. Tilaaja toimitti tossujen kokoamiseen tarvittavan paperinarun ja jättineulan.

Hyväksytystä tossuparista maksettiin 3,50 mk Epäonnistuneet yksilöt hylättiin. Kirjoittaja kertoo, että hänellä on yksi tällainen pari vielä tallessa. Ahkera tekijä palmikoi ja kokosi päivässä talousaskareiden ohessa 3-4 paria. Muistitietojen mukaan olkitossuja lähetettiin myös Saksan itärintamalle.

Tarina kertoo, että saksalaisten kuormajuhdat eli vetomuulit olivat näliissään syöneet suihinsa melkoisen määrän näitä jalkojen lämmikkeitä.

Tuikun joulukalenteriotteita

Ihmisen elämä on ainaista joulukalenteria, sillä koskaan ei tiedä mikä yllätys uuden päivän oven takana on. Muistelin vuoden 2003 joulua odotellessani lapsuuden joulua, hakea mitä löytyy muistojen ovien takaa, joita vielä voi raottaa.

Ensimmäinen kansakoulun joulujuhlani

Ensimmäisenä tulee mieleeni kansakoulun joulujuhla. Se pidettiin Metsäpirtin Seuratalolla, sillä meitä oli yhteensä 200 oppilasta, emmekä olisi mahtuneet mihinkään koululuokkaan. Mutta kuinka kävikään. En päässyt ensimmäisiin koulun joulujuhlani.

Silloin kuljetttiin kouluun jalkaisin. Minulla oli koulumatkaa 7 km, joten ei tullut kuuloonkaan, että olisin sen ikäisenä voinut illalla lähteä samanlaisen matkan päässä olevalle Seuratalolle yksin jalkaparikassaan. Isä oli luvannut tulla minua kyytiin hevosella. Mutta sitä ennen hänen piti mennä myllyyn viljaa jauhattamaan. Siellä oli kuitenkin hänen edellään paljon muita kuormia ja hän pääsi kotiin niin myöhään, että minun kuusijuhlani jäi näkemättä.

Kyllä minä itkin kovasti. Eikä minua edes kielletty itkemästä, niin oikeutettua minun suruni oli. Vieläkin tulee sama tunne mieleeni, kun muistan isän odotuksen ikkunan edessä ja ajan kulumisen ohitse.

Joulupukki

Muistan sellaisenkin joulun, kun näin ensi kerran joulupukin. Sekin oli kodin joulu, nyt Koskivaaralla. Sinne oli kerääntynyt suuri tupa täyteen kylän väkeä. Kaikki lauloivat ja leikkivät.

Sitten isäntä ilmoitti, että nyt saapuu joulupukki Lapista. Kyllä minä ihmettelin, kun se puhui kuin ihminen ja käveli kahdella jalalla, mutta iho oli lampaankarvainen yltäpäältä. Oli se ihme. Ja pitkä parta sillä oli.

Sitten se jakoi lahjoja, tietysti vain omalle väelle ja heidän sukulaisilleen. Muistan kuinka toivoin, että pukki olisi antanut lahjan minullekin. Mutta eipäs

antanut. Sitten saajat avasivat lahjojaan ja nauroivat kovasti, kun niistä löytyi ihan hassuja tavaroita. Silloin ajattelin, että olikin hyvä, ettei Lapin pukki minua tiennyt olevankaan.

Olen ajatellut nyt, että eipä enää kukaan antaisi jouluiltana tulla kotiinsa sellaista joukkoa. Lausun myöhäiset kiitokset Koskivaaroille koko kylän puolesta! Että sellaisessa kartanossa saimme olla yhdessä. Se oli sellaista oikeaa rakkauden sanoman toteutumista elävässä käytännön elämässä, joka ei unohdu koskaan.

Kuusen haku

Kuusen hakuun menimme yleensä Laurilan lasten kanssa. Palkealan metsään, pieni saha mukana. Tässä on kaunis kuusi! Kaadettiin. Ei ollutkaan riittävän kaunis. Haettiin uusi, kaadettiin, ei vieläkään kelvollinen. Puita kaatui joskus monta ennen kuin mieleinen löytyi. Katsoimme hylättyjä kuusia. Ne saivat uhrata elämänsä paremman vuoksi.

Kuusi koristeltiin karamallipapereilla. Toisenlaisia koristeita syntyi sanomalehdestä. Lehden sivuista leikattiin valkoinen reunusosa, josta tehtiin ketjua perunaliisterillä liimaten. Syntyi kaunis koriste!

Joulusiivous

Joulualmisteluun kuului aina myös siivous. Kaikki posliiniastiat keitettiin tuhkalipeässä. Uuni valkaistiin liutujauholla. Patjanpäälliset pestiin ja täytettiin uusilla oljilla. – Voi miten ihanaa oli nukkua juuri täytetyllä puhtaalla patjalla. Riihen savun tuoksu meni sieraimiin. Savusauna lämpisi ja antoi kylpijälle makoisat löylynsä aattona. Isällä oli tapana lukea raamattua seisaaltaan pellavaiset valkeat pukimet yllään.

Jouluaamu

Jouluaamuna äiti ja isä nousivat aikaisin ruokkimaan eläimet. Siihen he herättivät meidät lapset. Ensin täytyi pestä kasvot. Silloin myös käskettiin muistamaan kasteenliittoa ja lausumaan

sanat: Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

Ikonin edessä paloivat kynttilät ja me lapset vanhempiemme kanssa polvistuneina luimme rukoukset. Sitten kävimme juomaan aamukahvit.

Siirappipata

Jokavuotinen löytö joulukalenterissa oli siirappipadan ilmestyminen sulanaan eli ruokahuoneeseen. Saimme makeaa maisteltavaa! Usein ensimmäisen kolmen kilon padallinen oli syöty jo ennen joulua!

Elämän raskain joulu

Joulukuun 6. päivänä 1939, itsenäisyyspäivänä, olimme Kaukolan koululla. Entinen opettajani Aadolf Sihvo oli tuolloin Kaukolassa, syntymäpitäjänsään, opettajana. Aamulla kuudelta hän antoi määräyksen valjastaa hevoset ja lähteä matkaan. Koska oli itsenäisyyspäivä, vihollinen saattaisi pommittaa. Mutta silloin oli sakea lumisade, saimme kolonnassa jatkaa koko päivän ihan rauhassa.

Joulu 1939 avautui elämäni raskaimmaksi jouluksi. Olimme evakkona Urjalan Jokikulmalla. Kylmä ulkona – kylmä sisällä. Lapsiani oli kolme, anoppi, Hilda Lamppu, appi Aleksanteri Lamppu, mieheni sisar Sylvi Tatti lapsensa Elvin kanssa ja minä - kaikki yhdessä piessä huoneessa.

Viljo oli rintamalla eikä yhteyttä oltu saatu toisiimme sodan alettua.

Joulu 1943

Olimme jälleen Karjalassa. Viljo oli kaatunut 25. heinäkuuta 1941 ja meille annettiin asevelitalo. Aattoiltana koputettiin ovelle. Appeni meni kysymään: ”Kuka koputtaa?” ”Laskekaa sisälle, olen suomalainen sotilas. Tulen joulupukin puolesta.”

Hän oli luutnantti Uno Kupiainen. Maire oli lausunut asevelitalon luovutusjuhlassa kirjoittamani runon ”Isän aseveljille”. Se oli ollut niin liikuttava, että he tahtoivat muistaa meitä. Hän toi kenraali Sihvon lähettämän adressin,

Rakkaat evakkomatkaajat!

Muistan lapsuuteni joulun Käiskälmen Virtaniemessä. Jouluattona oli joulupukki tuonut eteiseen joululahjamme. Isä nouti ne sieltä, kun olimme laulaneet tutun laulun Joulupuu on rakennettu, joulu on jo ovelle.

Mikä riemu – sain sukset saavoinen, ja ne olivat tosi kauniit. Heti jouluna isäni opetti kiipeämään linnan pihalla mäkeä ylös, lasketelemaan rinnettä alas ja tietenkin vuorohiihdon ja tasatyöntötaidon. Näin opin vähitellen suksilla etenemisen taidot. Miten ihanaa olikaan nauttia vauhdin hurmasta linnan valleilla!

Olikohan nuo hiihtomatkat opettelua pitempään matkaan nimittäin evakko-
taipaleelle tosin kylmässä härkävaunussa joulukuussa 1939, kahdeksanvuotiaana pellavapäätä veljeni, sisareni ja äitini kanssa. Isä oli rintamavastuussa Kannaksella.

Kaija Karjalainen on ymmärtänyt joulussa erilaisia Matkoja. Hän jakaa ne meille runossaan:

Joulu on matka

- Jumalan matka ihmisen luo.

- Valon matka pimeyden keskelle.

- Vapahtajan matka

oman elämäni rosoisuuteen,

avaimien kysymysteni,

heikkoutukeni keskelle,

tieksi,

toivoksi,

yhteyden juhlaaksi.

Meidän kunkin evakkomatkat olivat enemmän tai vähemmän ihania, mutta olemme kuitenkin löytäneet vuosien saatossa elämisemme keskellä yhteyden juhlan perheinä sukuina ja karjalaisina.

Mutta Jumalan matka luoksemme jouluna on tuonut elämämme pimeyteen toivon valon. – Vapahtajan matka sydämiimme on eheyttänyt itsetuntemme ja puhdistanut anteeksiannollaan likaisen omantuntemme lunta valkeammaksi. Hän on antanut keskeneräisyyteemme

karamellia, kahvia ja kirjat neljälle lapselleni.

Keitin oikeata kahvia. Kupiainen ei kuitenkaan voinut juoda sairautensa tähden. Hän oli pyynnöstään saanut sairaalasta luvan matkalleen. Kupiainen pyysi meitä laulamaan joululauluja. lauloimme ”Maa on niin kaunis”. Mutta miksi ihmisten täytyy kaunis maailmamme tehdä tuholleen kärsimysten Golgataksi?

Epilogi

Aion ostaa täksi jouluksi siirappia ja kastaa vehnystä siihen. Onkohan se näin vanhanakin (93 v, 2003) vielä lapsuuden joulun herkun makuista, miettii vanha Tuikka = Anna Lamppu

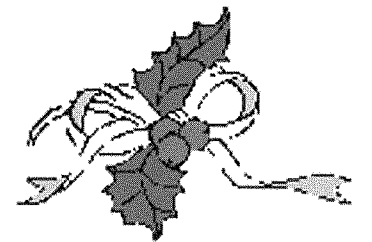
Anna Lampun tytär Maire Saarinen lähetti otteita nyt jo edesmenneen äitinsä päiväkirjamuisteluista, jotka on julkaistu toisessa Vaskelan sukuseuran julkaisemassa kirjassa.

ja vajavaisuuteemme uskoa ja luottamusta matkan onnistumiseen perille saakka. Vapahtajamme on tie Jumalan rakkauteen eli yhteyden juhlaan juuri tänäkin jouluna sinulle ja minulle.

Annetaan joulumme juhlariegun täyttää sydämemme uskon kautta Vapahtajan seurassa, ja näin ”evakkomatkamme” on valoa tulvillaan matkallamme Taivaan kotiin.

Siunattua joulumatkaa!

Kaija Rolig (Lankinen)

Tahvanavirsiä tallessa

Ukot kulkivat tahvananpäivänä pitkin kylää talosta toiseen ”tahvanaa” juomassa. Kun tultiin tupaan, laulettiin kaulakkain lattialla. Laulun aikana talon naisväki varusti n.s. ”tahvanaa” pöydälle. Viinaa juotiin kovasti. Jos joku ukoista kupertui, jätettiin hänet tupaan makaamaan, muut jatkoivat matkaa.

Hyvä ilta, terve tänne,

Terve teijä lämpömeää!

Onks teil naiset tervehden

Kyl mie tiijän naisen tauvit:

Naisil on napa kipiä,

Kons on vatsa, kons on varsa,

Kons on kintereet kipiät.

*Eikös näi hyvä olis,
Eikös näi soma sopis,
Näin kätösi kelpajais
Sylityste meijä syyvvä,
Käsityste meijä käyvä,
Käyvä toine toisissosa,
Toine toisee koton,
Toine toise lämpömäs.
Nyt on ystävät yhes,
Nyt on tuttavat tukus,
Nyt on seukut suutasuksi.*

Oheiset Tahvanavirret kuuluivat kylä-äijäin Antti Lahtisen (Riisniemen Antin) laulamiin lauluihin. 69-vuotiaana, runonlaulattajille laulamia, Suomen kansan vanhat runot kokoelmissa. Laiho L.

Antti Lahtisen tyttären Annan tytär, Maire Saarinen.

"On kekri köyhälläkin, joulujuhla vaivaisella, laskiainen laiskallakin."

Siinäpä luettelo vanhan kansan tärkeistä perinnejuhlista. Metsäpirttiseura ja Sakkola-Seura järjestivät yhdessä 29.10. Karjala-talon Yläsalissa KEKRI-juhlan vaaliakseen vanhoja perinteitä ja elvyttääkseen vanhoja, jo unohtuneita juhlatapoja.

KEKRI tunnetaan 1500-luvun puolivälistä asti, ja tällä hetkellä perinne on parhaiten säilynyt savolais-karjalaisella alueella. On ihmeellistä, että kekriä ei ole vietetty länsi- ja itänaapurimaissa, vaan se on kulkeutunut kelttien ja anglosaksien kulttuuriperinteen mukana Suomeen. Ensimmäisen kerran sana kek-ri mainitaan Mikael Agricolan Psalmtarin esipuheessa, jossa esitellään karjalaisten epäjumalat. Arvellaan, että tässä yhteydessä kekri lienee väänös kreikasta, sillä Pyhä Gregorius oli karjan jumala kuten kekri ko. luettelossa. Kuitenkin tutkijoiden mukaan kekri ei ole jumal-olento, vaan muinaissuomalainen sadonkorjuun juhla, jota vietettiin nykyisen pyhäinpäivän tienoilla. Murteissa kekri tarkoittaa viimeisenä olemista ja jonkin päättymistä. Mediassa kekri on nykypäivänä yhdistetty käsitteisiin halloween, shamanismi ja uusnoituus, joten vanhan sanan merkitys on hämärtynyt.

Kekrin viettotavoista tärkein oli syöminen. Pielavedellä sanottiin, että kekriaamuna piti jo ennen päivän valkenemista syödä ja juoda yhteensä yhdeksän kertaa. Puolangalla taas kekrinä syötiin talkkunat, voit, viilit, ja iso sonniniisi oli pöydällä, ja viinaa oli kotona keitetty. Kuopion seudulla kekriä vasten yöllä noudettiin tavallisesti kello yhden aikaan. Teurastettiin lammasta ja valmistettiin jo kello viideksi aamiaisen: lammaskesä ja leppärieskat. Virtasalmella sanottiinkin, että kekriaamuna ei saa nukkua pitkään, sillä se ennustaa pitkäväiteistä vuotta.

Yhteisessä kekri-juhlassamme pöytänotkuikin herkuista, jotka olivat kaikkein tärkeimmät juhlapäivään liittyvät perinteet. Lammasta oli kaikkialla Suomessa tärkein juhlaruoka, joten meidänkin pöydässämme oli kaksi komeaa lampaanpaistia sekä kaalipiirakoita, jotka oli varta vasten haettu Tallinnasta. Pitoruokien ostaminen oli kuitenkin hankalampaa kuin olimme luulleet, sillä Virossa ei vietetä kekriä, vaan MARTTIA; Martinpäivän tärkein juhlaruoka on "Martin hanhi", jota olisi ollut saatavilla yllin kyllin. Vielä viime vuosisadan alkupuolellahan virolaiset toivat veneillään marraskuussa hanhia Helsingin Kauppatorin rantaan myytäväksi. Muut kekriuoat olivatkin sitten jokaisen paikkakunnan omia juhlaruokia, ja niinpä Metsäpirtin pitokokki olikin loihittanut oikean karjalaisen pitopöydän, jossa oli piirakkaa jos jonkinlaista ja juomaksi sahtia sekä puolukkamehua. Jälkiruokana oli puolukkakiisseliä ja kermavaahtoa sekä kahvin kanssa suussa sulavaa vehnäkranssia ja ässäpikkuleipiä. Kylläpä pöytä tyhjenikin nopeasti kolmenkymmenen vieraan voimin.

Kun vatsa oli täynnä, oli hyvä jatkaa ohjelmaa: ensin metsäpirttiläiset ja sakkolalaiset kilpailivat keskenään, ketkä muistavat ja tuntevat parhaiten oman pitäjän historiaa. Kysymykset olivat melko vaativia, ja kisa päättyi tasapeliin.

Kisan jälkeen oli tunnistettava vanhoja murreanoja, jotka olivat sekä hauskoja että vaikeita tunnistettavia eri vaihtoehdoista. Hankalin tunnistettava oli kotter, jonka merkitys on reikä hampaassa. Kolme kilpailijaa saivat samat pisteet, ja heidät palkittiin kirjapalkinnoin. Koska tämä vuosi on myös kansallispukujen juhluvuosi, niin juhlassamme esiteltiin Sakkolan ja Metsäpirtin omin käsin ommellut todella kauniit ja monta tuhatta pistoa

vaatineet kansallispuvut. Kyllä niiden tekijöiltä on vaadittu sekä taitoa että sinnikkyyttä. Jokaisen ohjelman välissä oli kevennyksenä vitsejä, sutkauksia, sanontoja ja sananlaskuja.

Juhla päättyi arpajaisiin, joihin oli saatu runsaasti arvokkaita lahjoituksia. Pääpalkintoina oli käsin tehty Metsäpirtti-sukat, herkkukori ja Tallinnan risteilyä. Mieluisia voittoja olivat myös tietokirjauutuuudet.

Sali oli myös koristeltu vanhan juhlaperinteen mukaisesti: kynttilät toivat elävää, lämmintä valoa ja kuusen- ja männynoksat metsän tuoksua. Pääpöydässä oli kynttilöiden keskellä vadillinen metsän antimia: sammalia, jäkälää, pieniä sieniä, puolukanvarpuja, pihlajan oksia ja hehkuvan punaisia karpaloita. Kaikki kasvit olivat sellaisia, joiden värit toistuivat esi-isiemme vaatetuksessa, pöytäliinoissa, ryijyissä ja rekipeitoissa. Oljet vain puutuivat, sillä niitä emme saaneet ei Tallinnan eikä Helsingin toreilta.

Juhlamme ajankohta sattui melkein pä tarkalleen oikeaan päivään, sillä vuodesta 1816 lähtien oli vuosipalvelijain muuttopäiväksi määrätty 1. päivä marraskuuta, ja vuodesta 1955 lähtien Pyhäin Miesten Päivä merkittiin almanakkaan lokakuun viimeiseksi päiväksi. Nykyisessä almanakassa nämä päivät ovat samaan aikaan marraskuun ensimmäisenä lauuantaina, pyhäinpäivänä. Tällä hetkellä elämme adventtiaikaa, ja uusi kirkkovuosi alkoi ensimmäisenä adventtisunnuntaina. Jokaisena adventtisunnuntaina sytytetään uusi kynttilä: Uskon, Toivon, Rakkauden ja Joulun kynttilä, ja jouluaattona kello 12.00 julistetaan joulurauha. Maatalousyhteiskunnassa vuodenvaihtumisen määräänyt maataloustöiden mukaan, joiden rajapyykki kek-ri oli: vanha vaihtui, uusi alkoi. Ja meidän joulurauhaamme

Huittisten Karjalaisilla iloiset pikkujoulujuhlat

Joulupukki haastattelee Sakkolan poikaa Ale Naskalia. Kuvassa myöskin pukin apulaiset Saana Naskali ja Heikki Kiiski.

vastasi kekri-rauha, joka kestää Simonin päivästä (28.10) Marttiin (10.11). Karjalaiset aktualisoivat "jumalansa" määräpäivin pystyäkseen aloittamaan elinkeinovuotensa ja hahmottelemaan karjanhoitonsa, metsästyksensä ja maanviljelyksensä rytmikan. Vastavastihan ennen peruskoulun tuloa kouluvuosi oli 1.9 – 31.5. välinen aika.

Kekrinä ennustettiin myös tulevia ilmoja, satoa, elinkaarta, naimaonnea jne. Sanottin mm, että kun PYHÄT MIEHET kuivin jaloin tulevat, niin märin jaloin menevät.

Kun esi-isämme kekrinä kattoivat juhlapöytänsä lautaset myös suvun vainajille – ortodoksisilla alueella ruoka vietiin haudalle – ja veivät juhlaruokaa tontuille ja haltioille riiseen, aittaan ja saunaan, niin me nykyajan ihmiset puolestamme viemme kynttilät ja kukat haudoille niin pyhäinpäivänä kuin jouluna, jolloin hautausmaat loistavat valomerellä. Ainakin tältä osin vanhat perinteet elävät yhä.

Joulumatka lapsuuteen

He tahtoivat lähteä matkalle
kuin tietäjät itämaahan,
ei kameleilla he kulkeneet
he kulkivat muistoissaan.

He kulkivat läpi vuosien
ja löysivät lapsen sen
kotialttarin ääreltä seimeestä
tuohusloistossa liekkien.

Silloin lapsen sielussa sijansa sai
kuva kaunis ikonin,
siinä paimenet, tietäjät lahjoineen,
siinä polvistuin minäkin.

He löysivät lapsuuden joulunsa
kodin kaukaisen Karjalan maan,
kodin jouluun
kun muistoissa palajan
niin taivaisen rauhan mä saan.

Tuikka

Juuri 60-vuotta täyttänyt Huittisten Karjalaiset ry:n jäsenet kokoontuivat lyhyen tauon jälkeen jo toiseen suurempaan yleisötaapahtumaan eli pikkujoulujuhlaansa osuuskannin kokoussaliin 2.12. Paikalla oli n. 70 seuran jäsentä.

Puheenjohtaja Reino Äikiä toivotteli juhlaään tervetulleeksi kiittäen samalla seuran jäseniä aktiivisesta kuluneesta vuodesta. Tämä on ollut hyvä vuosi toiminnalliseen harjoitteluun, sillä ensi vuonna seuramme on vastuussa heinäkuun 15-16 päivinä Vpl. Pyhäjärvi-juhlien järjestelyistä ja talkotehtäviin tarvitaan runsaasti väkeä.

Seurakunnan tervehdyksen tilaisuuteen toi pastori Pete Hokkanen, joka aluksi kertoi itsekin omaavansa karjalaiset sukujuuret. Hokkasen isä oli syntynyt Äyräpäästä ja äiti Rautjärven Ilmeen kylästä. Mielenkiintoisesti Hokkanen kertoi vanhempiansa elämäntaivalta. Puheen lopussa hiljennettiin yhteisen rukouksen turvin odottamaan joulun suurta sanomaa.

Tilaisuudessa kuultiin myöskin lasten musiikkiesityksiä kun Pia Kiuru esitti viulunsoittoa ja Saana Naskali huilun soittoa.

Seuran varapuheenjohtaja Paavo Pun-

kari esitteli omassa puheenvuorossaan Jaakkiman pitäjää ja Lahdenpohjan kauppala ja lopuksi hän esitti joulupakin.

Naistoimikunnan valmistaman maittavan joulupuuron jälkeen Vilho Viskari piti mielenkiintoisen tietokilpailun murreanoista. Todettiin, etteivät läheskään kaikki murreanoita olleet Pyhäjärvellä ja Sakkolassa tunnettuja. Elli Marjamäki esitti lausuntaa. Tämän jälkeen suoritettiin arpajaisen palkintojen jako ja monen läsnäolijan suu meni messingille saadessaan pienemmän tai suuremman arpavoiton.

Sitten olikin jo vuorossa päästää joulupukki sisälle. Pukki tuntui tuntevan useita seuran jäseniä aivan nimeltä se kävi ilmi kun hän kierteli juhlaään joukossa.

Tilaisuudessa lauletti joululaulut säesti taidokkaasti Janne Kiiveri. Heikki Kiiski lausui tilaisuuden lopettajaisanat.

Ennen kotiin lähtöä asetettiin vielä yhteiseen valokuvaan ja näin haluttiin toivotella niin Suvannon Seudun kuin Vpl. Pyhäjärvenkin lukijat tervetulleeksi heinäkuussa Huittisiin.

Paavo Punkari

Joulumielellä muistoissa

Kun kohta alkavat joulukiireet, haluan antaa hyvän kakkureseptin:

3 kuppia maitoa
3 kuppia ruisjauhoja
jonkin verran sokeria
1 tl soodaa
puolukkahilloa tai muuta
neilikkaa, inkivääriä tai muuta maustetta.

Helppo resepti, ei rasvaa, ei kolesterolia kananmunista. Siis terveellinen.

Sinnehän tämä vie ajatukset, sinne sota-aikaan, ja niin on tarkoituskin. Sota ei tämän sukupolven mielestä häivy. Yhdelle ihmiselämälle siinä on kokemusta tarpeeksi.

Muutama päivä sitten tuli täyteen 66 vuotta, kun alkoi karjalaisille se elämän kiertokoulu. Mitä lähempänä rajaa asui, sen kiireempi tuli ja sen tyhjempänä lähti.

Hiitolan isäntä katseli lähtökiireisään, mitä ottaisi mukaansa, sieppasi halon ja kumautti seinäkellon säpäleiksi sanoen: Siu kävelyis nyt loppuu ku miu alkua.

Kurkijoen emäntä oli maltillisempi, keitti oikeat kohvit, jätti porot pannuun ja tuumasi: Nuo mie viel keitän, ku tulen takasii. Niin sitten hajaannuttiin kuin akanat tuuleen. Joku sai osoitteksi Kolkontaipaleen, joku toinen Kylmäkosken. Ei ihme, jos käväisi mielessä ajatus: Eiks ois mittiä muuta paikkua.

Matkalla sattui kaikenlaista. Pari vuotta sitten tuli tietoon erikoinen tapaus. Lappajärveltä soitti mies ja kertoi olleensa siltavartiossa Kiviniemen sillalla. Hänen luokseen tuli hätäaantynyt nainen ja pyysi puukkoa. Mies kertoi ajatelleensa kamalia ja halusi tietää, mihin puukkoa tarvittaisiin. Nainen kertoi olevansa terveyssisar. Reessä oli metsäpirttiläinen nainen, joka synnyttää. Puukko annettiin. Mies kertoi ettei hän puukkoa ikävöi, mutta olisi mukava tietää jatko tapahtumalle.

”Ensimmäinen joulukuoli oli evakossa vaikea, oli ikävä. Perhe oli hajalla, tiedot rintamilta paljon kuulopuheiden varassa. Olisi ollut aikaa kirjoittaa, mutta ei ollut osoitteita.”

Niin joulumietteissä – eläinten seimi – reki pakkasaamuna, ei parhaita paikkoja kumpainenkaan.

Ensimmäinen joulukuoli oli evakossa vaikea, oli ikävä. Perhe oli hajalla, tiedot rintamilta paljon kuulopuheiden varassa. Olisi ollut aikaa kirjoittaa, mutta ei ollut osoitteita.

Elämisen sekavuutta kuvaa siirtolaispappan vastaus, kun hänen asuntoon tiedusteltiin: Oksasel nukutaa, Purosel käyvää kohvil, Järvisel käyvää saunas, Ojaselt haetaan maito ja Metsäselt puut. Kun tyhjänä tuli ja omaa ei ollut, voi tuokin tarina olla totta, kenties vähän karsittuna.

Talvisodan jälkeen oli kansalla edessä vaikeita vuosia. Siirtoväestöä koettiin huolehtia siirtoväen huolto, mutta koko kansalle, niin rintamalla oleville sotilaille kuin kotirintaman vällekin oli taattava toimeentulo. Vuonna 1939 perustettiin sitä varten kansanhuolto-ministeriö, joka toimi vuodet 1939-49. Siirryttiin korttiaikaan ja tuottajaväestölle säädettiin luovutusvelvollisuus, paljonko tuotannostaan tuli luovuttaa yleiseen kulutukseen. Lehmistä, lampaista, sioista, kanoista, viljasta ja kaikesta piti tehdä tiliä.

Luovutusvelvollisuus kävi rankaksi, kun esimerkiksi kaupungeissa asuvista sukulaisistakin oli huolehdittava. Niitä

sukulaisia löytyi yllättävän paljon selaisiakin, joita ei ennestään tuntenut. Niin rupeesi syntymään ”mustia sikoja, mustia kanoja, mustia lampaita jne.” Kanan mokomat eivät tahtoneet edes munia. Musta pörssikin oli houkuttelemassa hyvine hintoineen. Mitä pitemmälle pula jatkui, sitä pienemmäksi kävi nuhteettomien kansalaisten määrä.

Kansanhuollon tarkastaja oli vihattu mies, tuli taloon ilmoittamatta penkomaan tilityksiä. Kerran oli postin vuoro. Eräässä Pohjanmaan pitäjässä avattiin kokeeksi 45 lähtevää pakettia, jotka pakettikorttien mukaan sisälsivät vaateteita, kirjoja ja mikä mitäkin luvallista. Tarkastuksen tulos: 42 sisälsi voita ja lihaa, 3 sitä, mitä oli pakettikortissa.

Elämään tuli kummallisia asioita. Porsaat kuolivat outoihin tauteihin, kanat eivät munineet, lehmät olivat tehneet lakon, ja kaikesta oli ilmoitettava kansanhuollolle.

Rääkkylän emäntä tiedotti: Kymmenen kanaa meillä istuu orsipuulla, niitten munia viisi henkeä oottaa sormi suulla.

Ypäjän kansanhuolto sai surullisen ilmoituksen: Täten todistamme, että Otto Helmisen kanalassa on suruaika, koska kaksi vanhaa munatätiä on päässyt pois täältä murheen laaksosta hyvin korkeassa iässä. Taisi monen kanan ja muunkin eläimen matka päättyä epäilyttävissä olosuhteissa.

Kaupunkilaiset saivat pula-aikana luvan pitää talousporsasta. Vuonna 1943 oli Helsingissä myönnetty tuhat lupaa. Ensimmäiset kuukaudet nasu vietti kylpyhuoneessa, mutta kesän ajaksi se sekä lapset yritettiin viedä jonnekin maalle. Siellä se nasu juoksenteli rusetti kaulassa nurmikolla, mutta katosi syksyllä jonnekin ilmestyäkseen joulupöytään. Tuloksena saattoi olla, että perheen lapset eivät olleet syömätuulella. Eihän leikkiveria voinut syödä.

Lottien elokuvasta odotetaan omaa ”Tuntematonta”

Kolmen lotan tarinan kertova kotimainen elokuva ”Lupaus” sai ensi-iltansa itsenäisyyspäivän alla 2. joulukuuta. Elokuva on tarina nuorista naisista, jotka sodan syttyessä päättävät liittyä lottiin. Yksi heistä päätyy ilmavalvontaan, yksi eläinlääkintään ja yksi kenttäsairaalaan. Koulutuksen he saavat, mutta kukaan ei osaa aavistaa, mitä annettu lottalupa tulee vaatimaan.

Elokuvan on ohjannut Ilkka Vanne, joka kertoo, että vasta elokuvaa tehdessä hänelle paljastui, että hänen oma äitinsä on ollut lottana.

– Olen syntynyt sotien jälkeen ja kasvanut Lappeenrannan varuskunnan hevostallien hajussa. Isä oli ratsuväen upseeri ja äiti toiminut lottana, mutta sota-ajoista ja lotista ei lapsuudessa juuri puhuttu, sanoo ohjaaja. Hän uskoo, että elokuvan aihe on hyvin ajankohtainen huolimatta historiallisesta teemastaan. – Sodan totaalisuus ja epäinhimillinen kärsimys ovat yhä läsnä lukuisten ihmisten elämässä ympäri maailmaa.

Elokuva on tehty yhteistyössä Lotta Svärd -järjestön kanssa. Järjestön puheenjohtaja Irmeli Lemberg toivoo, että elokuvasta tulee naisten ”Tuntematon sotilas”.

– Toivottavasti elokuva pystyy välittämään sen uhrautuvan työn, jota yli 200 000 lottaa teki itsenäisyytemme puolustamiseksi.

Elokuvaa tekemässä oli kymmenien näyttelijöiden lisäksi noin 1300 avustajaa. Pukusuunnittelija Auli Turtiainen toteaa, että heidän puvustamisessaan päästä varpaisiin oli suuri työ. Lottien vaatetuksen säännöistä löytyi tietoja lottahjeista, joita julkaistiin sota-aikana vuosittain.

Lotta Svärd -järjestö kasvoi sotien aikana maailman suurimmaksi naisten vapaaehtoiseksi maanpuolustusjärjestöksi. Vuonna 1944 lottajärjestöön kuului 242 000 vapaaehtoista jäsentä, joista pikkulottia oli noin 50 000. Lotat vapauttivat sotavuosina toimillaan lähes 100 000 miestä maanpuolustustehtäviin.

Lotta Svärd -järjestö lakkautettiin 23.11.1944 hallituksen määräyksestä välirauhansopimukseen vedoten. Sitä ennen oli kuitenkin perustettu Suomen Naisten Huoltosäätiö, joka kesällä 2004 vaihtoi nimekseen taas Lotta Svärdin. Lottien keski-ikä on tällä hetkellä noin 80 vuotta, ja heitä on alle 35 000. Perinnettä vaalitaan mm. ylläpitämällä Lottamuseota Tuusulassa. - MRT

Elokuvan Mona-lotta hyvästelee hevostaan.

”Elämään tuli kummallisia asioita. Porsaat kuolivat outoihin tauteihin, kanat eivät munineet, lehmät olivat melkein pätehneet lakon, ja kaikesta oli ilmoitettava kansanhuollolle.”

Ei tainnut pakinoitsija Arijoutsin kotona olla porsasta, koska hän vuonna 1943 runoili: Voi, kunpa saisin kinkkuun kii käydä, onneton. Mull polvet menee linkkuun, kun nälkä, nälkä on.

On eräs asia, josta sota-ajan lehdissä ei kirjoitettu. Se asia oli laihduttaminen. Nyt siitä puhutaan päivittäin, silloin ei tainnut olla ajankohtainen.

Tehtiin niitä silloin kummia keksintöjä, kuten häkäpöntöt. Linja-autotkin mennä jyräsivät takana pönttö, jossa koivupilkkeet vähässä ilmatilassa palaessaan muodostivat häkäkaasua, joka oli moottorin käyttövoimaa. Ilman sitä keksintöä kotirintamalla ainoa kulku-neuvo olisi monelle ollut omat jalat, sillä vaikka olisi omistanut pyörän, ei ollut varmaa, saiko siihen kumit. Kansanhuolto oli tiukkana.

Kaiholla muistelen erästä asiaa, hauska kopiaa puukenkkiä. Sateella ne helposti hajosivat, koska päälliset olivat paperia. Viimeinen muoti niissä kengissä oli taipuvat pohjat, sillä pohjat olivat lovitettut. Omissa lakkiaisissani komeilin sellaisissa. Tanssia niillä ei voinut, mutta ei tarvinnutkaan, sillä 1944 tansseja ei julkisesti järjestetty.

Lopuksi – lienee samaa mieltä kuin Laatokan Karjalasta kotoisin oleva isäntä. Hän sanoi näin: Nää evakkoreisut on olleet hyvvii harjoitusmatkoi. Sen verra myö on opittu, et ihmise on ain helpomp lähtti mitä vähemmä hänel on tätä maallista, olkoo häntä sit käsis tai syvämes.

Hilkka Keski-Nisula
Metsäpirtti, Viisjoki

Entisajan jouluperinteitä Vuokselassa

Aikuisena tulee vuosikymmenien takaa mieleen erityisesti joulun aika ja erilaiset makuelämykset. Olihan joulu vuoden suurin juhla. Kristillinen juhlamieli oli joulun sanoman lähtökohta, mutta kyllä jouluun liittyy myös normaalia juhlavampi maallinen elämänmeno. Vanhat perinteet eivät enää nykyään ole kaikilta osin käytössä, kuten olkien tuonti lattialle ja vanhanajan joululeikeissä telminen.

Jouluruokien osalta vanhat perinteet ovat vuosikymmenien saatossa muuttuneet, mutta löytyy toki joitain vieläkin esim. karjalanpiirakka ja erilaiset laadit.

Vanha perinne oli valmistaa aattoillan herkku, talkkunapiirakka. Talkkunaryynit valmistettiin yleensä kotona ja mestarinäytteen työstä huolehti yleensä emäntä. Työ oli suuritöinen ja kokemusta vaativa. Hän valitsi hyvät parhaasta kaurasalvosta, haudutti ne vesihöyryssä ja kun valkoinen jyvähä alkoi kuoren haljesta pilkistellä, hän levitti ne leivinuunin arinalle. Kuivatuksessa noudatettiin vanhaa neuvoa; koukku se kaurat kuivaa”, ja niinpä emäntä muistikin usein pöyhiä ja tasoitella hiilikoukulla jyvää. Tasaisesti kuivaneet jyvät pölytettiin huolella ja laskettiin käsikivien läpi ainakin kolme kertaa. Ensimmäisellä kerralla kuorittiin jyvät, toisella tiukattiin sen verran, että osa jyvistä rouhiintui ryyneiksi ja kolmannella kerralla jauhettiin kokonaiseksi jääneet jyvät jauhoiksi tahvonanpäivän talkkunaa varten.

Jouluaatto

Varhain jouluaattoamuna aloitettiin itse piirakan teko. Emäntä mittasi kattilaan muutaman kupillisen maitoa ja kun maito kiehahti, nosti kattilan tulelta, lisäsi siihen ryyneitä ja painoi kannen tiukasti päälle. Maidon ja ryyneiden suhteen piti olla sellainen, että ryyneet ainoastaan turposivat ja pehmenivät maitohöyryssä muodostumatta puuromaiseksi. Hetken kuluttua emäntä raotti kattilan kantta, tipautti sinne ison palan voita ja pani kannen takaisin kiinni. Kun voi oli sulanut, sekoitettiin ryyneet huolellises-

Emil Virkin taiteilema joulukortti vuodelta 1921. Korttien antaminen lienee ollut harvinaista? Jouluun ja talvimaaseihin liittyviä valokuvia toivotaan saatavan Vuoksela-Seuran arkistoon.

ti ja päärettiin ohuiksi kaulittuihin ruiskuoriin ja puolikuun muotoisiksi piirakoiksi. Ennen paistamista voideltiin piirakoiden päällykset maitoheralla ja paistamisen jälkeen sulalla voilla. Kypsät ja kuumat piirakat ladottiin sitten päällystyksen ruokahuoneen laudalle muiden piirakoiden viereen iltaa odottamaan.

Sitten illalla miesten tultua saunasta, olivat piirakat pöydässä. Montaa sorttia oli; peruna-, otra-, tattari-, herssi- ja vehnäkuorisia piirakoita. Omassa arvossaan emännän ylpeys ja ruokaväen suunhimo oli talkkunapiirakat. Ruokailuun keskityttiin hiljaisuuden vallitessa. Isäntä vain hyvällä mielin taivutteli saunamärkiä kaskuviikseksi sopivasti yläsojoo, etteivät olisi tiellä piirakka haukatessa. Renkejä moisen herkkuvuoren näkeminen väkisinkin nauratti ja lapset istuivat penkin päässä vieretysten silmät ilosta renkaina. Heitä ilostutti erityisesti kynttilöiden valossa olo sekä vielä enemmän, jos keltaisia olkia oli tuotu lattialle.

Joulukuusi itse tehtyineen koristeineen ja lapsiperheissä vierailut joulupukki oli myös usein vieraana.

Tämä oli joulun tunnelmaa, kun koko

perhepiiri oli koolla ottamassa vastaan joulua.

Aatto oli rauhoittumisen aikaa.

Joulupäivän vietto

Joulukirkko alkoi varhain aamulla. Kirkkokuoro lauloi kuten muulloinkin.

Kirkko oli yleensä tupaten täynnä ja kaikki paksuissa vaatteissa. Tunnelma kirkossa oli erityisen harras, koska ajan-kohta oli aikainen ja kirkko oli valaistu kynttilöin. Kirkonmeno saattoi kestää jopa kaksi tuntia.

Kotiin menosta muodostui hevosmiesten kesken kilpa-ajot. Hevosen varusteissa oli kulkunen ja aikamoinen kilkatus kuului matkan varrelta. Kesken kilvan saattoi reki oikaista lumihankeen ja kaatua. Reki meni nurin ja matkustajat löysivät itsensä hangesta.

Kotiin päästyä päivä alkoi valostaa ja sytyttiin kynttilöitä, kun tultiin sisälle. Jouluaamuna kun kirkkoon lähettiin jo aikaisin, piti kaikissa huoneissa olla valoa, laitettiin kynttilöitä ikkunoille todistamaan joulun sanomaa. Lapsille selitettiin, että se oli joulun tunnelmaa. Samoin hevosille annettiin joulukaurat ja lehmät syötettiin tavallista parem-

” Sitten illalla miesten tultua saunasta, olivat piirakat pöydässä. Montaa sorttia oli; peruna-, otra-, tattari-, herssi- ja vehnäkuorisia piirakoita.”

min. Kaikilla oli joulu.

Lapsilta joulupäivä saattoi tuntua vähän pitkältä, kun aikaisin herättiin eikä saanut mennä kylään eikä tulla vieraita. Laulettiin jouluvirsiä vielä kotonakin. Syömisiin ei mennyt ihan koko päivää, vaikka kauan se kestitkin.

Tapaninpäivä

Tapanin- eli tahvonaamuna noustiin varhain ylös, sillä olisi ollut talon häpeä, jos joku tavannut varhainen tahvonaamun kävijä, eli tahvonanajaja olisi nähnyt isännän alushousuissa. Ei, isännän piti saada saappaistaan sanoa näiden kysymykseen ”Onks Tahvona koton?”, että ”eihän se mei Tahvona päivällä koton oo, mut käykää vieraat talkkunat!”

Sitten vielä siitä Tahvonan aamun talkkunast. Sen resepti tuntuu tietämättömästä helpolta, mutta siinä sitä taitoa tarvittiinkin. Talkkunahuttua keitettiin talkkunajauhoista siten, että kattilan pohjalle kaadettiin tilkka vettä, moksautettiin iso möykky parasta sianrasvaa ja sitten kiehuvaan heraan hämmennettiin jauhot. Jauhojen tuli kumeta ja imeä rasvaa itseensä, mutta pysyä jauhoina; rasvasta painavina ja mureina. Kuumen talkkunahutun kanssa tarjottiin piimää, oikein kullankeltaista kokomaidosta ja motettua ”jamakkaa”, niin kuin silloin sanottiin. Taisi siinä sivussa isäntä tarjota pienet ”kopsutkin” ja sitä parempi oli, jos löytyi oikeata Pietarin konjakkia. Vähän kuitenkin vieraasta ja talosta riippuen.

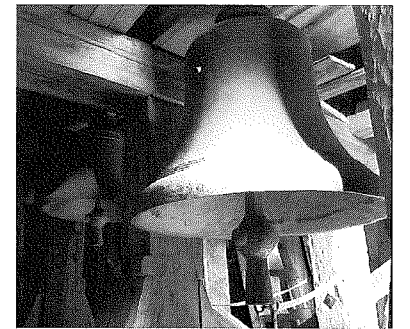
Näin ennen vanhaan vietettiin joulun aikaa. Perinne oli siirtynyt sukupolvelta toiselle, tavat muuttuivat vuosikymmenien aikoina emäntien taito ruokien valmistuksessa oli periyntynyt äidiltä tyttärelle.

Taisto Virkki

Lähde: Vuoksela-arkistot

*Kiitämme kuluneen
vuoden yhteydenpidosta,
toivotamme
rauhallista joulun aikaa ja
siunauksellista vuotta
2006,
vuokselalaisille ja
naapureillemme
sekä kaikille yhteistyö-
kumppaneillemme.*

**VUOKSELA - SEURA ry
VUOKSELA-SÄÄTIÖ**

Vuokselan kolmesta kirkonkellosta kaksi ovat Hattulan Pyhän Ristin kellotapulissa ja käytössä kesäisin. Vuokselassa aikanaan näiden kellojen kutsumana saavuttiin joulukirkkoon runsaan kymmenen vuoden ajan ennen toiselle evakkotäipaleelle lähtöä.

Vuoksela-Seuran perinteinen
Arepyhätilaisuus on ke 28.12.2005 klo 18 alkaen
Karjalatalon Sortavalasalissa Käpylänkuja 1 Helsinki.

- * Laulamme yhdessä joululauluja
- * Kerrotaan ajankohtaisia vuokselakuulumisia
- * Ennakkotietoja ensi kesän kotiseutumatkasta
- * Vapaata seurustelua ja yhdessäoloa

Kahvitarjoilua
Tule mukaan ja tuo ystäväsiinkin laulamaan,
Arkihuolesi kaikki heitä
Tervetuloa!

Matkat Kannakselle/Vuokselaan 2006

Vuosi 2005 on lopuillaan ja kuluvan vuoden kotiseutumatkoja muistellaan ja tietoja jaetaan muille. Mieleessä on jo ensi kesän matkasuunnitelmat ja Vuoksela-Seuran toimesta on tehty alustava suunnitelma ajankohtana 28. – 31.7.2006. Matkaan sisältyisi käynti Vuokselassa, osallistua ”KESÄPÄIVÄ KARJALASSA”-juhlaan Käkisalmen linnan pihalla. Juhlan jälkeen siirryttäisiin Laatokalle laivaristeilylle Konevitsaan ja Valamoon, joissa opastetut ohjelmaosiot. Laivamatka jatkuu Pähkinälinnan linnoitussuuren kautta Pietariin, josta lähdemme kotimatalle.

Matka on monipuolinen ja tietosisällöltään kotiseutuhenkkinen. Tiedot perustuvat alustaviin suunnitelmiin, jotka on laadittu yhteistyössä Lomalinjan kanssa. Alkuvuodesta täsmentyy lopullinen ohjelma ja hinta. Lisätietoja ja alustavia varauksia ottaa vastaan Taisto Virkki.

VIRKIN VIRKKEET

Vuoden 2005 yhteenvetoa

Vuoden ajanjaksoa nimitetään monilla nimillä riippuen tarkoituksesta. Käytössä on kalenterivuosi, kirkkovuosi, toimintavuosi ja mitä niitä löytyykään. Yhteistä niille kaikille on, mitä sinä aikana on tapahtunut tai mitä suunnitellaan tehtäväksi. Jo tapahtuneille asioille ei enää voi mitään tehdä. Kuluva vuosi on ollut seuramme toiminnassa kiteytettynä toimintasuunnitelman toteuttamista eri muodoissa mm. on käyty kotiseutumatkalla, kerätty muistelmia ja vanhoja kuvia suunnitteilla olevaa matrikkeliämme varten, tehty yhteistyötä naapuripitäjämme edustajien kanssa monin muodoin, käyty esittäytymässä entisen kotipitäjämme, nykyisen Romanskin kunnan johdon luona ja oltu koolla ”Muistojen ilta”-tapahtuman ja tarinailtojen muodossa. Myöskin jäsenistömme piirissä on elämän kulkuun liittyen myös tullut eteen elämän rajallisuuden tunnustaminen. Erityisen raskaana olen kokenut Vuokselan ”kahden Paavon”, kenraaliluutnantti Paavo Junttilan ja professori Paavo Liskin poismenot. Paavo Junttilan elämänvaiheista on kerrottu lehdessä nro 6.

Marraskuun alussa sain tiedon Paavo Liskin vakavasta sairaudesta ja hänen 8.11. siirtyessä ajasta iäisyyteen oli suuri järkytys. Runsas kuukausi aiemmin olin vielä keskustellut ja sopinut hänen kanssaan ensi kesän Vuoksela-juhlamme

järjestelyistä. Meillä ei enää ole Liskin Paavaa, joka oli meidän tuki ja turva olipa sitten kyse mistä seuramme toimintaan liittyvistä asioista ja niiden hoitamisista. Paavon siunaustilaisuus oli Meilahden kirkossa 3.joulukuuta ja hänen leposijansa sijaitsee Hietanien hautausmaan Taiteilijakukkulalla. Olin seuramme kunniapuheenjohtajan Veikko Juvosen ja kunniajäsenemme Väinö Ryyppön kanssa laskemassa

Paavo Liski (vas.) ohjaa ja Taisto Virkki soutaa Vuokselan kirkkorannassa Jovilahdella vuonna 2002.

kukkatervehdyksen Paavon valkoiselle arkulle, jota koristi punamustanauha ja männynoksista koottu asetelma, jossa oli Karjalan väriset punaiset ruusut.

Muistotilaisuudessa oli esillä Suomen- ja Karjalanlipun lisäksi Vuokselan lippu osoittaen Paavon laajaa elämäntyötä eri osa-alueilla. Muistotilaisuudessa kotiseutuneuvos Väinö Ryyppö piti lämmihenkeisen henkilökohtaisiin muistoihinsa perustuneen muistopuheen, joka on julkaistu toisaalla tässä lehdessä.

Omalta osaltani yhteistyö Paavon kanssa alkoi v. 1995 eli kymmenen vuoden ajan sain kokea monenlaista palautetta ja ohjetta erilaisissa tapahtumissa. Hän oli tilanteen tasalla poikkeavissakin äkkitilanteissa eikä jäänyt toimeettomaksi. Vuoksela-juhlamme järjestelyissä ei tarvinnut jännittää ja Paavon katseesta opin aistimaan kulloisenkin tilanteen jännitteen. Karjalaista huumoria ja mahdollisia sutkauksia oli odotettavissa, kun Paavolla oli pientä hymyn virettä ja silmät liitivät sirralaan.

Paavon elämäntyö on päättynyt, mutta työn jälki kasvaa ja tuottaa satoa tulevaisuudessakin. Lähiomaisille voimia elää surun keskellä.

*Hymni soi holvissa hiljaa,
tummana kaipuuta soi.
Tuoni on korjannut viljaa,
sarka kynnetty on.*

Paavon elämäkerrasta ”In Memoriam Paavo Liski” löytyy yhteenveto osoitteessa www.paavoliski.net.

Työn alla olevaan ”Sotiemme Vuoksela”-matrikkelihankkeeseen voi tarjota

tekstejä ja/tai kuvia vielä ensi tammi-kuun puoleenväliin asti. Tämän jälkeen alkaa matrikkelin koontivaiheen käsittely niin tekstien kuin kuvien osalta.

Alkuvuoden aikana tiedotetaan lisää työn kulusta.

Entisistä ajoista kertovaa aineistoa toki voi toimittaa jatkossa edelleenkin Vuoksela-arkistoon vastaista käyttöä varten.

Tämän yhteisen kotiseutulehden osalta yhteistyö on sujunut hyvin ja viime suunnittelukokouksen osalta ajatus keskittyä eri numeroissa ennalta määriteltyihin teemoihin, luo lehdestä paremman kokonaiskuvan lukijoille. Toivoisin Vuokselan osalta aihekirjoituksia saavani. Teksteinä käy hyvin käsin kirjoitetutkin jutut. Nuoremmille vinkiksi, haastatelkaapa lähipiirissä olevia sukulaisianne tai tuttaviasi, joilla on muistikuvia Vuoksela-ajasta elämästä.

Kirjoittelen näitä ajatuksiani itenäisyyspäivänä, kun ulkona luonnossa uusi puhdas lumi on verhonnut maan, puut ja pensaat. Valmistaudun sytyttämään kynttilät illalla ikkunalle ja hiljentymään kiitollisin ajatuksin elämään nykyhetkeä ja ajattelemaan lähitulevaisuutta Tästä mahdollisuudesta meidän on kiittäminen vanhempiamme ja esivanhempiamme.

Kiitos kaikille, joiden kanssa olen saanut tehdä yhteistyötä. Rauhallista Joulun aikaa. Voimia ja terveyttä vuodelle 2006.

Taisto Virkki

KUOLLEITA

Paavo Liskin muistolle

Professori Paavo Liski, joka syntyi Vuokselaan 4.päivänä heinäkuuta 1939, kuoli lyhyen sairauden jälkeen Helsingissä 8.päivänä marraskuuta 2005.

Paavon siunaustilaisuus oli Meilahden kirkossa 3.päivänä joulukuuta. Siunauksen suoritti piispa Matti Sihvonen ja muistotilaisuuteen osallistui omaisten lisäksi runsas joukko ystäviä, tuttaviasi ja työtovereita.

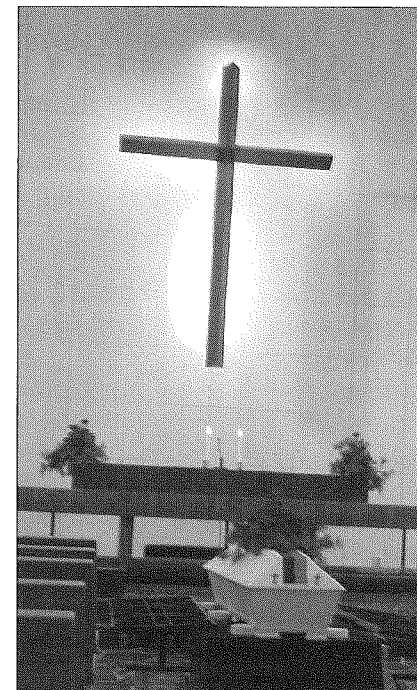
Muistotilaisuudessa käytetyissä puheenvuoroissa esittäjät toivat julki Paavon eri elämänvaiheita ja tilanteita, joista tunnistettiin hänen luonteensa, eleensä ja ohjeiden vaikutus elämän eri tilanteeseen.

Seuraavassa Vuoksela-näkökulmasta esitetty puheenvuoro Väinö Ryyppön muistelona.

Paavo Liskin eli ”Liskin Paavon”, kuten me vuokselaalaiset olemme hänen nimensä yleensä lausuneet, monin tavoin ansioituneesta elämästä näyttelijänä, teatterinohjaajana ja -johtajana, kulttuurivaikuttajana kotimaassa ja kansainväliselläkin tasolla, erityisesti Suomen sukuisten kansojen keskuudessa niin etelässä kuin idässäkin, on kuvattu kauniisti viime viikkojen aikana televisiossa, radiossa sekä sanoma- ja aikakauslehdissä. Tässä muistokirjoituksessa en toista niitä tietoja. Näkökulma on toinen.

Heinäkuussa 1991 saapui Äyräpään kirkkorantaan kolme matkalaista. Siinä oli ensin Irja-Leena Liski, sitten Paavo ja minä kolmantena. Totesimme, että tämä oli ankarien taistelujen paikka Talvisodan aikana 1940 sekä Jatkosodassa kesällä 1944. Silloin, vieressä vuolaana virtaavan Vuoksen aaltoihin, uupuivat monen suomalaissoturien voimat heidän uideksaan tulituksen alla, kohti vastarantaa tai ensin oikealla olevaan Mustasaareen. – Olimme hetken hiljaa.

Sitten Paavo kohotti katseensa ja kysyi: Mikä on tuo harjanne ja sen vaalea

Paavo Liskin arkun päällä Karjalaa symbolisoiva mustapunanauha ja männynhavuista ruusuin koristeltu asetelma muistuttivat hänen arvo- maailmaansa. Kuva Taisto Virkki.

hiekkaranta tuossa edessä? – Siinä on Vasikkasaari. Harjanne kuului Äyräpään kuntaan ja sen takana olevat peltoalueet asumuksineen Vuokselan kuntaan.

Vasikkasaari! Minun äitini on syntynyt siellä, huudahti Paavo. – Kyllä tiedän, ja minun äitini on syntynyt tuon saaren toisella puolella Uudenkylän rantamalla sijainneessa Mörölän talossa muutamaa vuotta myöhemmin.

Paavon äidin, Ailin, vanhemmat muuttivat sitten lapsineen saaresta Uudenkylän Alholaan, mutta aika-ajoin he kävivät yhdessä tai erikseen tervehdimässä saareen jääneitä sukulaisiaan. Soutumatkaa varten he aina lainasivat veneen Mörölästä. Toisinaan minun äitini lähti mukaan, olihan hänellä ja Paavon äidillä siellä yhteisiä sukulaisia kahdessakin perheessä.

Vuosia myöhemmin naapurikylän poika Aaro Liski haki viehättävän Ailneidon Alholasta Päiväkiven Virkkilään ja perusti näin kodin ja perheen paikkaan, jossa Paavo syntyi kesällä 1939. Paavo sai ensimmäiset lapsuusajan arvokkaat muistot vuosina 1943 ja 1944. Niihin kuuluivat äidin pyykkirannassa ongella saatu ensimmäinen ahven sekä

opettaja Uuno Tuhkasen huudahdus: ”Lähe Paavo kalalle”. Näistä erilaisista muistoistaan hän joskus kertoi.

Ja niin Paavosta kehittyi ensin aito vuokselaalainen. Vuosia myöhemmin hänet tunnettiin tyypillisenä karjalaisena esikuvana. Varttuneena hän oli todellinen suomalainen mies, jonka sisimpään mahtuivat Suomen sukulaiset kansat ja heimot, missä kaikkialla maailman kolkilla meitä suomalaisia asuukaan. Muistotilaisuudessa olevat liput – Vuokselan, Karjalan ja Suomen liput muistuttavat meitä näistä Paavon sydämen asioista elämänsä aikana.

Me vuokselaalaiset saimme iloita Paavosta monella tavalla. Milloin hän lausui otteita Kalevalasta tai Aleksis Kiven tuotannosta ja lauloikin juhli-ssamme. Hän oli eloisa erilaisten tilaisuuksien juontaja sekä erityisen armoitettu juhlapuhuja. Paavo oli taide- ja laajemminkin kulttuuritoiminnan alalla todellinen monitaituri.

Vuoksela-Seura halusi valmistaa entisestä kotikunnastamme videokasetin. Paavo teki käsikirjoituksen ja johti työryhmän työskentelyä. Työryhmään kuului mm. kunnallisneuvos Veikko Juvonen, samoin päättäneenä kesänä edesmennyt toinen ”Vuokselan Paavo”, kenr.luutn. Paavo Junttila sekä muitakin. Sitten filmattiin meille rakkaita maisemia ”maalta, mereltä ja ilmasta”. ”Maa” tarkoitti Vuokselan kylämaisemia, ”meri” Vuoksen laineita ja ”Ilma” helikopterista suoritettua kuvausta Vuoksen molemmin puolin Kiviniemen koskesta Paakkolan kanavalle ja takaisin. Tämä Paavon suunnittelu- ja ohjaustyö ansaitsee erityisen maininnan vuokselaalaisten keskuudessa.

Paavon monin tavoin myönteinen ja lahjakas karjalaisolemus ei liiku enää näkyvänä hahmona meidän keskuudessamme, mutta hänen muistonsa elää ja vaikuttaa jatkuvasti. Tunnetun nörää kiitollisuutta siitä, mitä olemme saaneet Paavolta vuosikymmenien kuluessa. Me jäämme syvästi kaipaamaan häntä, hyvää ystäväämme, Irja-Leenan ja muiden lähiomaisten kanssa. Me siunaamme Paavon muistoa.

Väinö Ryyppö
Kotiseutuneuvos
Vuoksela-Seura ry:n kunniajäsen

Elämän tärkeä kolmio: liikunta, ravinto ja positiivisuus

Otsikon pohdintaan pohdintaan kannustaa Jorma Hyytiä, Kuortaneen Urheiluopiston rehtori.

Milloin tuli aloitettua liikunta? Tuskin muistuu mieleen. Jorma Hyytiä, Kuortaneen Urheiluopiston rehtori, muistaa. Opettajien luvalla hän karkasi talvella lastentarhasta ruokailun jälkeen viereiseen puistoon hiihtämään. Ikää oli 6 vuotta. Talven aikana kertyi äidin, isosiskon ja oman kirjanpidon mukaan 770 hiihtokilometriä. Useamman keran poikaa jouduttiin hoputtelemaan iltahämärissä ladulta kotiin.

Jormalla ei ole liikuntaan kodin antamaa mallia, mutta vankan kannustuksen hän harrastuksilleen sai molemmilta vanhemmiltaan. Kummankin kodista Metsäpirtin Saaroisissa, oli matkaa Laatokan rantaan noin kilometri, mutta uimaan he eivät oppineet, koska siihen ei ollut aikaa. Lapsilla oli silloin pienestä pitäen omat velvollisuutensa kodin piirissä.

Hiihto, tennis ja useat muut lajit kuten keihäänheitto ja maratonjuoksu ovat kuuluneet Jorman harrastuspiiriin. Hän kertoo olleensa ”innokas mutta ei lahjakas urheilija”. Parhaana urheilusuoritukseensa hän pitää edelleen kuusivuotiaana hiihdettyjä kilometrejä. Parhaaksi kilpailumenestyksekseen hän nimeää makeasti nauraen hopeasijan kyykän piirimestaruuskisoissa Teuvan karjalaisten joukkueessa.

Pienestä asti tavoitteena olikin toisenlainen ura. Isä oli ammatiltaan TVHn autonkuljettaja. Niinpä Jormasta piti tulla teitä ja siltoja suunnitteleva insinööri. Teknillisen korkeakoulun pääsykokeessa tavoiteltu opiskelupaikka jäi yhden pisteen päähän. Kun RUK:sta ei myönnetty lomaa toista kertaa yrittämään, Jorma lähetti paperit Vaasan kauppariikakouluun ja Jyväskylän yliopiston kasvatustieteelliseen tiedekuntaan. Valintatilanteessa

jälkimmäinen voitti ja niin Jormasta tuli ”kuperkeikkamaisteri”, valmentaja, urheilujohtaja ja liikuntakasvattaja.

KKI = Kunnossa kaiken ikää

Lyhenne on varmasti usealle tuttu. Terveyskeskuksen seinällä vasta katselin KKI julistetta ja Ristiinassa asuva ystävä kertoo osallistuvansa sikäläiseen KKI-kuntoryhmään. Jorman aloitteesta ja vaikutuksella suunniteltu ohjelma on laadittu yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetusministeriön kanssa. Se myös käynnistyi hänen johdolla vuonna 1994 pilottihankkeena Vaasan läänissä.

Tässä ohjelmassa toteutuu syvällisiä piirteitä Jorman omasta arvomaailmasta. Hän ottaa esimerkin haastattelupäivän puheenaiheesta: pitääkö karkit poistaa kaupoista, koska lapset haluavat syödä niitä. Hän edustaa näkökulmaa, etteivät kiellot ja rajoitukset johda parhaaseen tulokseen.

Oikeampi tie on vaikuttaa perusteisiin, millä valintoja tehdään. Itseään etsivälle ihmiselle tulee antaa eväitä, joiden avulla hän voi vaikuttaa omaan elämäänsä. On tärkeää millaisia valintoja tehdään perheen arkielämässä ja lasten kanssa. Viedäänkö heidät kilometrin päähän kauppaan autolla, vai mennäänkö pyörällä, jos ostokset eivät ole mittavia. Tai kuljetetaanko lapsi sadesäällä kouluun kilometrin päähän, ettei tämä kastuisi. Vai tuetaanko pienestä asti perusterveellistä elämäntapakäyttäytymistä, arkiaktiivista elämää.

Ihmiset tulee havahduttaa huomamaan omat mahdollisuutensa vaikuttaa terveyteensä juuri nyt. Urheiluopisto lähtee strategioissaan siitä, että ihmisiä kannustetaan ja tuetaan motivoitumaan ja asteittain ottamaan vastuu omasta terveydestään. Asia on hyvin ajankohdainen. Suurten ikäluokkien vanhetessa myös terveydenhuollon haasteet kasvavat. Vaikka terveyttä korjaavien

ja palauttavien toimenpiteiden palveluja, laitteita ja menetelmiä ja niiden tehokkuutta kuinka kehitetään ja niihin satsataan, se ei riitä.

Terveyttä palauttavista toimenpiteistä on siis katsottava pidemmälle, ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin. Jorman mielestä jo odottavien äitien pitäisi herätä ottamaan entistä tietoisemmin huomioon kehittyvän sikiön tuleva elämä ja terveys.

On hyvä elää niin kuin opettaa. Jorma kertoo liikkuvansa verrattain säännöllisesti. Varmuuden vuoksi hän seuraa askelmittarin avulla päivittäistä liikkumistaan. Rehtorin työssä kertyy noin kolmannes suositeltavasta 7.000-10.000 askeleesta. Lopun hän liikkuu juosten, hiihtäen, lasketellen, rullaluitellen ja tennistä pelaten.

Karjalainen terveystausta

Olisi mielenkiintoista tutkia karjalais-terveysperustaa ja mitä karjalaisuus tuo meidän terveyteemme, Jorma sanoo. Itse hän on iloinen omasta perimästään ja karjalaisista juuristaan.

Vanhempiensa kohdalla hän on miettinyt heidän terveytensä perustaa ja tullut siihen tulokseen, että varmaankin se on työteliäs lapsuus.

Vanhemmat ovat käyneet läpi sodan ja evakkotaipaleen huolet ja tuskan. He ovat aloittaneet uuden elämän ensin Lapväärtissä ja sitten Kristiinank kaupungissa. Ruokapöydässä oli tarjolla perinteiseen tapaan vahvaa ruokaa. Jorma kertoo sisarensa kanssa raapineensa runsaimmat läskit lautasen reunalle. Kaikki olisi tietysti pitänyt syödä. Vanhemmat kuitenkin auliisti söivät loput. Ruokaa ei haaskata, oli sen ajan kasvatusperiaate.

Jorman isä sairastui 49-vuotiaana kurkkusyöpään. Pilliklubia oli palanutkin kaksi askia päivässä. Äänihuulet leikattiin, uusi puhetekniikka opeteltiin ja työnteke jatkui normaaliin eläkeikään asti. Sen jälkeen hän autteli tyttärtään

maataloustöissä. 85-vuotiaana isä sai pihalla kävellessään molemminpuolisen vuotavan aivohalvauksen. Lääkärin mukaan mitään ei ollut tehtävissä, ja ennuste elinajasta oli vain pari päivää. Mutta hyvä peruskunto auttoi taas. Mies toipui 70-prosenttisesti kotikuntoon ja eli vielä kuusi vuotta. Äiti on nyt 88-vuotias ja muuten virkeässä kunnossa, nivelet vaan vaivaavat.

Terveen elämän kolmio

Maailman terveysjärjestö määrittelee terveyden fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tilaksi. Jorman terveyden kolmion muodostavat: ravinto, liikunta ja positiivisuus. Hyvä kunto mahdollistaa sosiaalisen kanssakäymisen ja psyykkisen terveyden. Stressitohtori Heimo Langinvainion seitsemän kohdan stressin torjuntaohjelmassa kolmessa kohdassa puhutaan liikkumisesta.

Kaikkienensa, kun ihminen miettii terveen elämäntavan muotoja, niin pitäisi tehdä sitä, mikä kiinnostaa eikä sitä, minkä joku on nimennyt parhaaksi ja terveellisimmäksi vaihtoehdoksi. Kun EU maissa tutkittiin liikkumismotivaatiota, niin suomalaisten ylivoimaisesti tärkeimpänä motiivina oli terveellisyys. Tuntemme siis vastuumme, melkein se on velvollisuutta. Portugalissa ja Espanjassa ihmiset liikkuvat ensisijaisesti

Jorma Arvi Ensio Hyytiä (LitM)
s. 11.9.1951 Kristiinankaupungissa
Naimisissa, vaimo Arja ja lapset: Henni (24) ja Sasu (20)
Vanhemmat: Laina os. Taurén (1917-), Arvi Hyytiä (1909-2000), syntyneet Metsäpirtin Saaroisisten kylässä.

Liikunnanopettaja, Teuvan ammattillinen kurssikeskus (1978-1980)
Liikunnan lehtori, Kristiinankaupungin yläaste ja lukio (1980-1992)
Valmennuksen ja koulutuksen johtaja, Suomen Hiihtoliitto (1988-1990)
Urheiluopiston rehtori, Kuortaneen Urheiluopisto (1992-)

Luottamustehtäviä mm:
Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu (1993-1994), hallituksen pj.
Suomen Hiihtoliitto, johtokunnan jäsen (1995-2001)
Suomen Liikunta ja Urheilu - hallituksen jäsen (2001-)
- hallituksen varapj. (2004 -)
- koulutusvaliokunnan pj. (2001-)
Suomen MS-liitto, Liikuntatoimikunnan pj.
Seinäjoen seudun aluekeskusohjelma, Hyvinvointiklusterin pj. (2003-)

**Pitäjämme
internetissä:**

www.metsapirtti.net

www.vuoksela-seura.fi

www.sakkola.fi

Ilmi Pesonen

Oman elämän tasapaino on Jorman mielestä kohtuullinen tavoite. Sen avulla ehkä oppii arvostamaan myös muita ihmisiä ja näkemään hyvää ympärillään.

Tuttu tuntematon – Helena Eeva

Hän tuli meille aika paljon tutumaksi Nausiasten Kalliopohjalla 1.10 järjestetyssä esityksessä. Helena Eevan tarinan kertoi sanoin ja sävelin Ryhmä Lapintähti.

Marjatta Laitinen on laatinut esityksen käsikirjoituksen ja hän toimi myös Helenan elämäntarinan esilukijana, Riitta Hyryläinen ja Osmo Vaitinen esittivät seitsemän nimimerkin taas kätkeytyneen sanoittajan tuotantoa säestäjinään basisti Erkki Lahtinen ja hanuristi Taina Laiho.

Tuula Ahtiainen esitti niin nuorta Helenaa kuin hänen lapsenlastaan.

Täpötäysi salillinen otti esityksen innostuneesti vastaan. Näyttämöllä elämän tilanteet muuttuvat paljon todellisemmiksi kuin paperista luettuina. Lahjakas Helena eli rohkeasti omalla tavallaan ja kulki päättäväisesti omaa tietään.

Helenan tytär, Helka Korpela, oli miehensä ja tyttärensä kanssa seuraamassa esitystä. Paikalle oli saapunut myös paljon muita hänen sukulaisiaan.

Paras tunnustus esityksestä on varmasti, että uusia esityksiä järjestetään muualla päin maata.

Ilmi Pesonen

Riitta Hyryläinen laulaa ja Marja Vaitinen valmiina seuraavan repliikin kanssa.

Helka Korpela (vas.) oli mukana esityksessä puolison ja tyttärensä (oik.) kanssa. Kuvat: Auli Kumpunen

Metsäpirtti Seura tiedottaa

Yhdistyksen syyskokous pidettiin marraskuussa tarinailan yhteydessä. Yhdistyksen puheenjohtajana jatkaa Kalevi Hyytiä. Erovuoraiset hallituksen jäsenet Airi Kosonen ja Ilmi Pesonen valittiin uudestaan seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Raija Haapsaaren pyydettyä eroa hallituksesta hänen

tilalleen valittiin jäljellä olevaksi yhden vuoden kaudeksi Mauno Kuoppa. Muuta hallituksen jäsenet ovat: Teuvo Hatakka, Kimmo Laulajainen ja Marja-Liisa Vesanto.

Metsäpirttijärjestöt-toimikunnan kokouksessa 15.10. nimettiin toimikunnan vetäjäksi Ossi Tuokko ja sihteeriksi

Ilmi Pesonen. Metsäpirtti Seuran syyskokous vahvisti nimeämisen sekä myös Metsäpirtti-järjestöjen esittämät edustajat tähän toimikuntaan.

Metsäpirttijärjestöt-toimikunnan kokouksessa hyväksyttiin myös perinne- ja kulttuuriryhmän toiminnan suuntaviivat, joiden mukaan päätavoitteena on oma museo.

Vuoksela-rintamalla tapahtuu

Vuokselan Uudenkylän kirjahanke on tekeillä. Kunnallisneuvos Veikko Juvonen (vas.) ja kotiseutuneuvos Väinö Ryyppö (kirjan koontityön tekijä) ideoimassa kirjan sisältöä 23.9.2005.

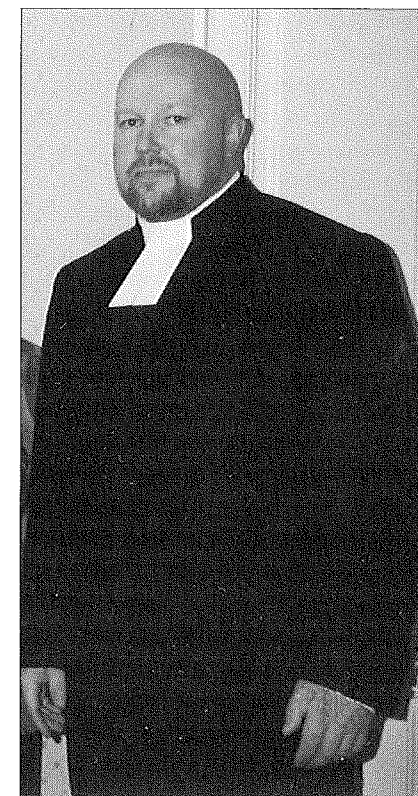
Pikkujouluristeilyllä 27.-28.11 Romantikalla Tallinnaan oli väkeä mukana 940 henkilöä; myös vuoksela-laisia oli runsaasti mukana. Laivalla syntyi pian keskustelupiiri tuttujen kesken. Kuvat: Taisto Virkki.

Joulun odotuksessa

Näin joulun alla moni miettii mielessään, miksi Jeesuksen täytyi syntyä maailmaan?

Meidän Jumalamme on hyvä, mutta Hän on myös Pyhä. Tämä tarkoittaa sitä, ettei Hän anna pätäkääkään myöten siinä asiassa, että Hänen ihmiskunnalle antama laki on täytettävä pilkulleen. Hän ei myöskään jousta lainkaan siinä, että lain rikkomisen on aina rikos Häntä itseään vastaan. Se on syntiä, synty on hyvitetävä, siitä seuraa oikeudenmukainen rangaistus, joka on iankaikkinen kuolema. Jumala on hyvä, mutta me ihmiset olemme koko ihmiskuntana valinneet pahuuden ja pimeyden. Kuka meistä tuomiopäivänä kestää Pyhän Jumalan edessä?

Mutta Jumala rakastaa jokaista meistä niin paljon, että Hän lähetti ainoan Poikansa meitä pelastamaan, jottei yksikään, joka Häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikisen

elämän. – Jeesus, Jumalan poika, tuli veljeksemme keskellemme täyttämään kaikki Jumalan lain vaatimukset mei-

dän puolestamme. Jeesus, Jumalan Poika, tuli veljeksemme keskellemme ottamaan itselleen meille kuuluvan rangaistuksen. Meidän syntimme saivat Hänen verensä vuotamaan Golgatalla, mutta Hänen veressään meillä on lunastus ja kaikkien rikkomusten anteeksianto. Jeesus sanoo: "Älä pelkää, usko ainoastaan!". Jumala täyttäköön sinut, joka Kristuksen Jeesuksen Vapahtajaksesi uskot ilollaan ja rauhallaan, niin että sinulla Pyhän Hengen voimasta olisi runsas toivo.

Jumalan siunausta toivottaen

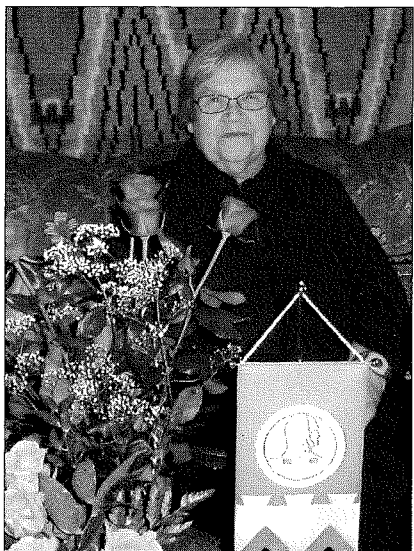
Markku Viinikainen

Valmistuneita

Markku Sakari Viinikainen vihittiin papiksi 5.6.2005 Oulun Tuomiokirkossa. Äidin puolelta sukuyhteys Karjalaan: äidin vanhemmat olivat Tyyne, o.s. Pensas, ja Urho Pappinen Haitermaasta. Vanhemmat Eila, o.s. Pappinen, ja Veikko Viinikainen.

Markku toimii nyt pastorina Pellon seurakunnassa.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Aura Kylläinen täytti 80 vuotta 27.9.2005. Juhlaa vietettiin hänen kotonaan Punkalaitumella läheisten seurassa. Aura on syntynyt ja viettänyt lapsuutensa Sakkolan Volossulassa.

Väinö Leppänen syntyi 20.9.1925 Sakkolan Haparaisissa. 80-vuotispäiviä juhlittiin lähisukulaisten kanssa nykyisillä asuinsijoilla Lempäälässä. Virkeä eläkeläinen harrastaa mieskuorolaulua. Kuorolaiset kävivät ilahduttamassa lauluveljeä. Väinö toivoo hartaasti Karjalan palauttamista, että pääsisi viettämään eläkepäiviään entisille kotitänhuville.

Vilakkalan poika täytti tasavuosia

Päivänsankari Eino Repo kuvassa siskojensa Sirkka Järvisen (vas.) ja Saima Tuohiojan kanssa.

Marraskuussa täytti 80 vuotta Eino Repo Vammalan Illossa. Eino syntyi 18.11.1925 Revon Muonin (Salamon) ja Helenan nuorimpana lapsena. Revon talo oli komealla paikalla Sakkolan Vilakkalan kylässä Meskasen mäellä. Revot olivat kuuluja kirpitsän (tiilen) tekijöitä ennen sotia. Maanviljelyksen ja karjanhoidon ohessa tiilenteko antoi lisäansioita, mutta oli raskasta ja ammattitaitoa vaativaa työtä. Äitini, Muonin nuorin sisko Iida, kertoi, että kirpitsäntekoon osallistui kaikki keitä talossa asui, myös Eino ja muut sisarusset oppivat työteon pienestä pitäen.

Karjalan ja kodin menetys ei ollut Revoille vielä tarpeeksi. Eino veljet kaatuivat sodissa. Heikki puolustaessaan isänmaata ja kotikontuaan vain muutaman kilometrin päässä kotoaan, Taipaleessa 15.02.40. Albin kaatui 09.07.42 Lempaalassa. Myös Eino oli jatkosodan ankarissa taisteluissa mukana. Laatokan Karjalan viivytys-taisteluista hän varjeltui hengissä.

Revot saivat asutustilan Tyrvään Illost, johon muutti muitakin Vilakkalan naapureita. Tuli perheen perustamisen aika. Naapurin nuoren ja nätin Mäkisen Mirjan kanssa pantiin hynttyyt yhteen ja Mirja tuli Revolle miniäksi. Rivakasti Mirja tarttui talon töihin, hoitaen ison

karjan, lehmät, kutut ja lampaat, ja tietenkin anopin ja apen. Ei tullut aika pitkäksi, kun syntyi kaksi tyttöä, Marjatta ja Maija. Joka viikko kävi vieraita ja yhteistaloutta elettiin.

Maanviljelyksen ohella Eino harjoitti eläinvalitystoimintaa. Laajalla alueella Etelä-Suomessa hänellä oli paljon tiloja, joilta hän osti ja välitti nautakarjaa ja aikaisemmin myös paljon hevosia. Eino on perinyt kauppamiehen lahjat isältään, joka oli myös parisniekka.

Eino viettää eläkepäiviä Illossa kauniissa kodissaan Mirjan kanssa. Kauppa- ja kyläreissut tehdään omalla autolla tottuneesti.

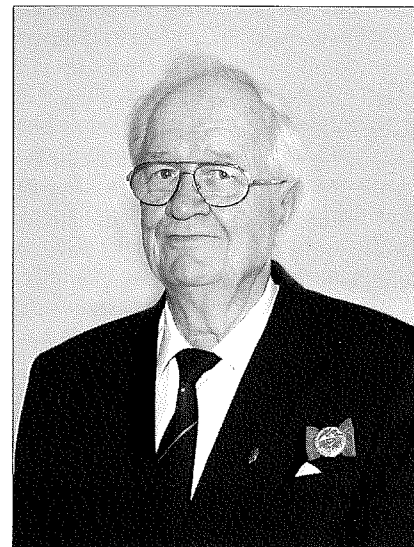
Merkkipäivää vietettiin perhepiirissä mukavassa olossa. Mirja ja tyttäret olivat kattaneet maittavan pitopöydän. Eino siskot Saima ja Sirkka Tamperelalta kertoivat muistojaan elämän varrelta, Nallin Markku ja Mäkisen Saara soittivat haitaria, laulettiin ja nautittiin mukavasta yhdessäolosta.

Kiitollisina muistelemme merkkipäivääsi. Toivomme sinulle ja läheisillesi terveyttä, hyvää oloa ja Jumalan siunausta.

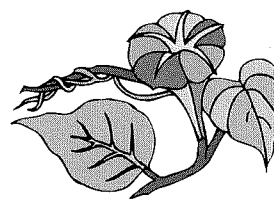
Hyvää joulua!

Erja ja Heikki Kiiski

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

80 vuotta täytti Unto Santala Nurmijärvellä 15.10.2005. Entinen kotipaikka oli Sakkolan Valkjärvi.

Suvannon Seutu julkaisee joka numerossa tietoja syntymäpäivistä, poisnukkuneista, vihityistä, kastetuista ja valmistuneista. Tietojen lähettäjän vastuulla on kysyä asianosaisilta julkaisulupa.

Kuusikymppinen kerää Sakkola-kortteja

Vuodelta 1904 on peräisin vanhin Sakkola-aiheinen postikortti, mitä Esko T. Koiranen on onnistunut hankkimaan kokoelmiinsa. Postikortteja ja -merkkejä keräilevä mies on saanut kokoon vajaat 30 kappaletta Sakkola-kortteja.

– Karjalan kannaksen kortteja on aika vaikea saada, vaikka niitä on kyllä tehty 1900-luvun alusta aina vuoteen 1940.

Keräilyn vaikeutta lisää se, että osa karjalaispitäjistä tehdyistä korteista menee eri aihepiirejä etsivien kokoelmiin paikkakunnasta riippumatta.

– Esimerkiksi Sakkolan rautatiestä ja asemista on tietääkseni kortteja, mutta ne ovat menneet sen aihealueen kerääjille.

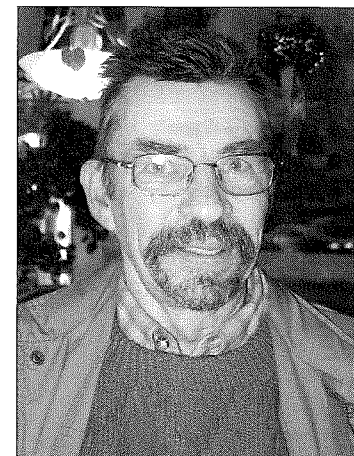
Koirasen korttien kuvissa on muun muassa Sakkolan kirkko, Taipale-maisemaa, Kiviniemen koski ja otoksia eläinnyttelystä.

Esko Koiranen toteaa, että ennen sotia ei kortteja juuri lähetelty huvin vuoksi: korttiin oli aina raapustettu joku asia, mikä piti toimittaa perille.

– Esimerkiksi tieto, milloin joku on saapumassa jonnekin, tulossa kylään tai muuta sellaista.

Perikunnille keräilijällä on viesti:

– Älkää ihmeessä heittäkö laatikoita pois sisälle kurkistamatta. Vanhoille korteille löytyy ottajansa, keräilijät kertovat väyliä, kuka on kiinnostunut niitä ostamaan, toteaa Koiranen, joka kerää myös Lempäälän ja Vesilahden postikortteja sekä suomalaisia ja pohjoismaisia postimerkkejä, varsinkin

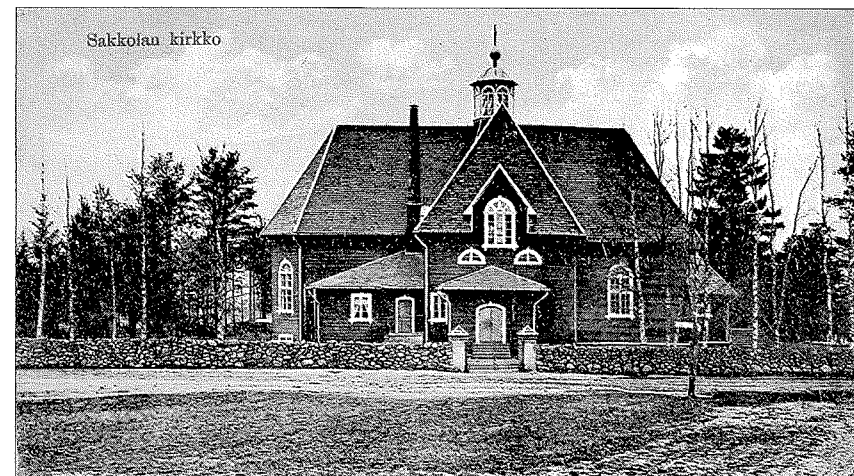

lentokoneista, kilpa-autoista ja silloista kertovia.

Lempäälässä asuva ja 7.12. 60 vuotta täyttänyt Esko T. Koiranen on juuriltaan Sakkolasta: äitinsä Eeva, o.s. Jääskeläinen on Kirkonkylästä ja isänsä Toivo oli lähtöisin Sipilänmäeltä.

Karjalaa Esko kuvailee itselleen juurten rikkaudeksi, vaikkei sukunsa kotikontuja takaisin havittelekaan.

Merkkipäiväänsä kuusikymppinen vietti Lapissa läheistensä kanssa. Lapinkävijänä Koiranen onkin jo konkari, ja harrastelee myös kulanhuuhdontaa. Nelilapsisen perheen isä on pitkään näytellyt Lempäälän Nuorisoseurassa, ja toiminut avustajana niin TV2:lla kuin Rauni Mollbergin teoksissa, kuten Tuntemattomassa sotilaassa. Työstään Lempäälän kunnalla ”jokapaikanhöylänä” Koiranen on jo osa-aikaeläkkeellä. – MRT

Postikortti Sakkolan kirkosta, tarkka vuosiluku ei ole tiedossa.

Sakkolan Haitermaata ja Pyhjärven Noitermaata edestakaisin

Syntymäkotini oli Sakkolan rautatieaseman läheisyydessä Voloskan lammen rannalla, mistä oli n. 150 metriä Pyhjärven puolelle – Noitermaahan. Kotimme oli lähellä rautatien ylikäytävää, jonka eroitti maantiestä suljettuna pidetty portti. Autoliikenne ei silloin ollut kovin vilkasta, mutta eräs säännöllisesti toistunut ja mieleenpainunut tapahtuma ylikäytävään liittyi.

Tehtailija Fazerin kesäasunto oli Pyhjärven Taubilassa. Autonkuljettaja tapasi töräyttää torvea porttia lähestyessään ja vanhemmat sisaruskesi juoksivat auton äänen kuullessaan kiireesti avaamaan portin. Monta Fazerin karkkipussia he sillä tavoin ansaitsivat yhteiseksi iloksemme. Ehkä saattoi isäni Kanadasta tuomista mallikuvista löytyä kauppaneuvoksen mieleisiä ja teettämisen arvoisia asusteita ommeltavaksi. Myöhemmin, kun asuimme Noitermaassa ja muualla Sakkolassa, heidän upea avoautonsa poikkesi pihallemme ja kauppaneuvos kehoitteli lähtiessään meitä: ”Muistakaa sitten ostaa Fazerin tuotteita.”

Isäni Juho Naskali oli räätäli. Siihen aikaan oli vielä tapana, että taloissa teetettiin niin talonväelle kuin palkollisille vaatteet ja jalkineet käsityönä. Töiden määrästä riippui, asuiko räätäli tai suutari teettäjäperheessä vai hankkiko erillisen asunnon omalle perheelleen. Meitä oli iso perhe, joten erillinen asunto oli tarpeen. Isän työn takia jouduimme muuttamaan usein. Minulle tuli tutuimmiksi muutot Haitermaasta Noitermaahan ja takaisin. Kylät olivat niin lähellä toisiaan, ettei niitä mieltänyt eri pitäjiin kuuluviksi. ”Ne olivat lapsuuden liekkuma-alat”.

Vuonna 1930 isä möi Voloskan talon Rauvalan perheelle, jonka pojat - Eino ja Matti - olivat tunnettuja muusikoita. Me muutimme 5 km:n päähän Pyhjärven puolelle – Noitermaahan.

Noitermaassa asuimme siihen asti, kun isä vuonna 1937 oli saanut valmiiksi uuden talon suunnilleen vastapäätä Sakkolan asemaa lähelle syntymäkotiani. Sieltä vanhempani ja Hilma-sisareni aloittivat evakkotaipaleen. Minä olin tuohon aikaan Räisälässä Antti-veljeni kanssa. Hän toimi Räisälän Särkisaloon

myymälässä osuuskaupanhoitajana ja kutsui minut avukseen. Sieltä me lähdimme evakkomatkalle muun perheen perään ja jouduimme Rantasalmelle.

Vanhempani olivat kulkeutuneet ensimmäiseen evakkokohteeseensa Rantasalmelle. Siellä pienessä huoneessa äitini hoivaili myös vanhempien sisarusteni lapsia niin, että perheen vahvuus oli 11 henkilöä. Vanhin veljeni Albin oli menettänyt vaimonsa perheen kuopuksen synnyttyä ja oli itse sodassa, joten lapset olivat vanhempieni vastuulla samoin kuin kuolleen Tyne-sisareni Hannu-poika.

Monen evakkotaipaleille tyypillisen mutkan jälkeen vanhempani päätyivät Lempälään. Minä onnistuin saamaan työpaikan Turusta, Kestilän pukimon mainososastolta. Ikävä kalvoi - kaverit olivat hajautuneet, kuka mihinkin ja kotiseutu menetetty!. Tuon ajan tunnelmiani kuvaa hyvin laulu: ”nälkä meillä on aina vieraanamme..” sillä en muista koskaan eläneeni niin vähällä ravinnolla. Korttianokset olivat pieniä eikä mustanpörssin hintoihin ollut varaa. Onneksi räätälitaidot omaava Hilma-sisar ompeli kunnan asusteet.

Suuri oli meidän kaikkien ilo, kun saimme palata takaisin Karjalaan. Uuden rakentaminen alkoi heti. Toimin aluksi jälleenrakennustoimikunnan lähetinä ja auttelin kotiväkeä uuden kodin rakentamisessa. Sitten sain työpaikan Sakkolan Osuuskaupan Kasarmilan myymälästä. Hiljalleen elämä painui arkisiin uomiinsa, mutta tyyntähän se oli myrskyn edellä.

Kaverit kutsuttiin yksi toisensa perään sotaan ja lopulta tuli minunkin vuoroni. Sain lykkäystä heiveröisyyteni vuoksi ensimmäisessä kutsunnassa, mutta ei sitä monta viikkoa tarvinnut odotella, kun jo käsky kävi.

Uuraassa saadun peruskoulutuksen jälkeen alkoi Viipurin kautta marssi etelä-Kannakselle - Rajajoelle päin. Yli ei päästy, vaan piti lähteä takaisin päin ja kiireellä. Järjestyksessä – joskin kovalla vauhdilla - joukkomme perääntyivät. Muistan laahustaneeni Viipurin linnan-siltaa loppuunväsyneenä, kun pioneerit kehoittivat kiirehtimään. Tuskin olin

päässyt sillan yli ja kovalle maalle, kun pamahti: silta oli räjäytetty. Eikä varmasti hetkeäkään liian aikaisin, sillä venäläiset panssarit kolistelivat jo Viipurin kaduilla.

Kun rauha tuli, me varttisatset - 1925 syntyneet - olimme senikäisiä, jotka lain mukaan kutsuttiin asepalvelusta suorittamaan. Minut määrättiin Virolahden Ravijoelle, missä kului vielä vuosi. Pataljoonamme oli sijoitettuna nykyisen Harjun maatalousoppilaitoksen alueelle. Pääsin onnekseni pataljoonan kirjuriksi. Se ratkaisi myöhemmän elämäntehtäväni, vaikkakin sitä silloin vielä aavistanut.

Siviiliin päästyäni matkustin vanhempien luo, jotka tuolloin olivat sijoitettuna Multialle. Työmahdollisuuksia siellä ei ollut nimeksikään – ainakaan sellaista työtä, mitä olisin osannut. Jonkun verran oli tukki- ja maatöitä sekä muita tyypillisiä maaseutupitäjän hommia. Sattumalta havaitsin sanomalehdestä, että Suomenlinnan Rannikkotyöstörykmentti haki henkilöä kersantin vakanssille. Toiveikkaana laitoin hakemukseni ja ilokseni sain kutsun haastatteluun. Iloni vain syveni, kun minut valittiin - merkitsihän toimen vastaanottaminen rahapalkan lisäksi myös mahdollisuutta omaan asuntoon. Niin minusta tuli suomenlinnalainen ja puolustusvoimien palvelija.

Näin monen vuosikymmenen jälkeen voin jo julkisesti kertoa, että yksi palveluun liittyvistä tehtävistäni oli toimittaa päivittäin tietoja Helsinkiin tulevista ja tältä lähtevistä yli 500 bruttorekisteritonnin laivoista Suomen merivoimien esikuntaan ja valvontakomission edustajalle. Pieni episodi osoittanee, että puolin ja toisin noudatettiin sääntöjä.

Eräänä iltana purjehti Kustaanmiekkan salmesta laiva vailla tunnuksia. Koko ja tyyppi pystyttiin arvioimaan, mutta kansallisuus ja nimi jäivät epäselviksi. Nämä kaikki tiedot piti raporttiin kirjata. Laiva rantautui valvontakomission esikuntaluksen viereen. Seuraavana aamuna lamsin ko. alukseen ja kerroin, että siinä vieressä olevan laivan tiedot puuttuvat meiltä. Esikunta-aluksen kansimies meni tiyynesti oman aluksensa komentosillalle ja palasi tuokion kuluttua puuttuvat tiedot

paperilappuselle kirjoitettuna. Palasin toimipaikalleni, täydensin raporttiani ja toimitin sen ohjeiden mukaan merivoimien esikunnalle ja valvontakomissiolle.

Aluksi siis toimin aliupseerina, mutta äkseeraus ei oikein ole minulle ominaista. Piirustus oli harrastus, josta ajattelin ammattia. Kävin iltaisin Ateenumin piirustuskoulua ja sain havaita, että myös puolustusvoimissa on hyötyä piirustustaidosta. Pääsin siviilitoimeen ja työskentelin puolustusvoimien eri yksiköissä (mm. Sotakorkeakoulu, PE:n pioneerios.) piirtäjänä vuosikymmeniä. Olen tyytyväinen omaan uraputkeeni, joka alkoi kirjurina sekä naisvaltaisen yksikön valvojana ja päättyi pääesikunnan kopiolaitoksen esimiehen tehtäviin, joka sekini oli naisennemistöisen yksikön johtamista.

Ensimmäiset työtoverini täällä Suomenlinnassa olivat suurelta osalta Karjalasta tulleita. Yhteinen kohtalo loi pohjaan ystävyysuhteille. Kun Sakkolaseura perustettiin Helsinkiin, olin mukana perustavassa kokouksessa. Vuosia olen saanut toimia erilaisissa tehtävissä seurassa. Samoin olen ollut mukana myös Vpl. Pyhjärvisseuran toiminnassa. Yhteys kotiseutuun pysyi vahvana.

Eihän Airta ole karjalainen nimi? Ei ole, ja vähän on kaduttanut, että aikaan pääkaupunkilaistuttuani seurasin veljeni Antin esimerkkiä ja vaihdoin nimeni. Antin nimenvaihtoon liittyi pari pikkutarinaa.

Sisareni Aili Palsa toimi Valkjärven upseerikerhon emäntänä. Kerholla kävi säännöllisesti syömässä eversti – myöhemmin kenraali – Airo. Sikäläisessä osuuskaupassa myyjänä toiminut Antti-veljeni ihaili Airoa, ja kun oli miettinyt nimenvaihdosta, muokkasi mielessään sopivaa nimeä. Samaan aikaan vaikutti laulajana Erkki Eirto ja eräänä iltana Antti sai ahaa-elämyksen: Antti Airta hänestä tulee! Tarvittiin vain isän lupa, joka lopulta heltisi, vaikka isä-Juho estelinkin kovasti ”tuommone mittää tarkottamaton nimi”.

Nyt olisin itse valmis ottamaan Naskalinimen uudelleen, mutta kun on jälkikasvu on luonut oman elämänsä pohjan tällä nimellä. Vaimokin, joka muuten on parhain kannustajani ja tukijani, tuntuu tässä asiassa vastahakoiselta.

Olen asunut täällä Suomenlinnassa kauemmin kuin yhteensä Haitermaassa ja Noitermaassa. Olen elänyt onnekkana mukavan vaimon kanssa. (Hän on syntynyt Viipurin maalaiskunnan Ihantalasta. Hänellä ei ole omakohtaisia muistoja Karjalasta. Hän lähti evakkoon pärekopassa 3 kk:n ikäisenä ensin pohjoiseen Salosiin nyk. Raahen kaupunginosa ja sieltä etelään – savolaisten Amerikkaan - Kotkaan.) Tapasimme täällä Helsingissä, avioiduimme 1964 ja olemme yhdessä kasvattaneet kolme lasta - on siis kertynyt koppakaupalla viehättäviä muistoja. Eikö siis omien lapsuusmuistojeni ja kuvien lapsuuden leikkipaikoista pitäisi olla tunnistamattomiksi himmentyneitä?

Tuskin kukaan karjalainen on osannut ajatella, että muistojen vaaliminen on vähän saamaa kuin nykyisin muodikas mielikuvaterapia, jolla parannetaan pahaa oloa. Jokainen on silti omalla kohdallaan monesti sulkenut silmänsä ja muistellut lapsuutta/nuoruutta/onnen-aikaa kotona Karjalassa, kun on oikein ahistanut ja puristanut ja tuntunut vieraalta. Muistoja siis kannattaa vaalia ja vähän kiilloittaa -kin – kertoa ja kirjata vaikkapa vunuikoille kasvun alustaksi. Jokainen haluaa tietää, mistä suku on lähtöisin; millaista elämä oli ”kun isä tai isoisi - äijä, niinkuin meillä sanottiin - oli pieni”.

Pojanpojallani on tapana pyytää meillä käydessään kahta asiaa: ”laula pappa ’soita humu-Pekka’ ja ”kerro pappa, mitä tapahtui, kun minun isäni oli pieni”. Toistuvasti kelpaavat samatkin tarinat, eikä kiinnostus herpaannu kuin hetkeksi – parin laulun ajaksi.

Tuli tässä vielä mieleeni, että kohtahan on joulukin ovellamme ja vanhat joululaulut hiljalleen mielissämme. Niinpä loikkaan kaukaiseen Sakkola-muisteluun, joka on jäänyt mieleeni ajalta, kun olin kolmivuotias.

Israel Masalin (myöh. Maasalo) oli Sakkolan kanttorina ja hänen poikansa Armas vietti lomiansa kotonaan. Lomalla on ilmeisesti aina luettu vanhoja lehtiä. Armaskin luki ja löysi Hilja Haahden kauniin runon ”Hiljaa, hiljaa joulunkellot kajahtaa”. Niin sitten eräänä kesäisenä päivänä hän ponkaisi heinäpellolta huoneeseensa, peitti ikkunankin viltillä, sytytti kynttilän ja kirjoitti sävelen kyseiseen runoon.

Kotonani laulettiin paljon. Sisareni Hilma ja Aune olivat kuulleet laulun kylän väeltä yhteisissä kylän riennöissä. Paikallisten kuorojen ohjelmistoon kuului luonnollisesti tuo kaunis joululaulu. Opin laulun sisariltani ja kolmivuotiaana kajautin sen jouluiltana omana jouluohjelmanani vanhemmilleni. Tunnelma ei rikkoutunut, vaikka en tuolloin osannut sanoa ärrää kuin särkien.

Myöhemmin Helsingissä asuessani tutustuin paremmin Armas Maasaloon. Liikun paljon Johanneksen kirkon kullilla, sillä työpaikkani oli silloin siinä lähistöllä. Kirkossa pidettiin erilaisia konsertteja, joissa myös kävin - joskus kuulijana ja joskus jonkun kuoron jäsenenä esiintymässä. Maasalo oli silloin Johanneksen seurakunnan kanttorina ja aina hänet nähdessäni tuli väkisin mieleeni tuo laulu – olipa sitten kesä tai talvi.

Niin ne tulevat väkisin mieleen muistot lapsuudesta ja koti-Karjalasta milloin ajankohtaan liittyvinä – näin siellä oli tapana tehdä – ja toisinaan taas kun kirjaa elämänsä kokemuksia. Joskus arvuuttelen leikkillisesti, kuinka monta kertaa olisi tullut muutettua Noitermaasta Haitermaahan ja takaisin, jos elämä olisi jatkunut siellä Karjalan laulumailla.

Lämmin joulutervehdykseni kaikille teille, jotka olette laillani muistelleet elämää koti-Karjalassa.

Suuri oli iloni, kun niin monet muistivat lahjoilla ja tervehdyksillä minua syntymäpäivänäni 23.08.2005. Ne toivat mieleen paljon rakkaita muistoja kotikunnailta.

Kaikista menetyksistä huolimatta elämme hyvässä, vapaassa maassa. Meillä on hyviä muistoja lohtunamme.

Rauhallista joulunaikaa ja siunausrikasta uutta vuotta!

Aulis Airta

Neljä polvea

Neljä polvea potretissa. Edessä istumassa Saimi Korkka, o.s. Suikkanen Metsäpirtin Saaroisista, vanhemmat Yrjö ja Helena Suikkanen. Vasemmalla Saimin poika Pertti, oikealla Pertin tytär Minna Kiviniemi ja keskellä Minnan poika Timo, jonka ripillepääsyn juhlasta kuva on. Saimin puoliso Antti Korkka, joka on jo edesmennyt. Korkat asuvat Alastarolla.

Röykkylän tytön juhluvuosi

Hilkka-Liisa Palomäki (os. Huuska) täytti huhtikuun 2005 lopulla 75 vuotta. Hän on syntynyt Röykkylässä Anna ja Albert Huuskan perheeseen. Valmistuttuaan kasvatustieteiden maisteriksi Jyväskylän yliopistosta hän on toiminut ennen eläkkeelle jäämistään Tampereella peruskoulun opettajana.

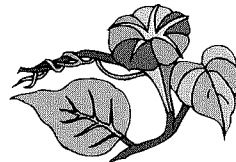
Syntymäpäivien jälkeen vuosi jatkui juhlavasti. Kuva on otettu Hilkka-Liisan nuorimman lapsen, Outin (kuvassa oikealla) väitösjuhlista. Synnytyslääkärinä työskentelevä Outi väitteli synnytysopin alalta Tampereen yliopiston lääketieteellisestä tiedekunnasta syyskuussa. Esikoispoika Ari toimii sisätautilääkärinä Hämeenlinnassa, ja hänet promovoitiin tohtoriksi kaksi viikkoa aiemmin. Anne (kuvassa vasemmalla) toimii lehtorina Tampereen yliopiston Hämeenlinnan normaalikoulussa.

Hääpäiviä

Kaarlo ja Laila Huuska viettivät 60-vuotishääpäivää perheensä kanssa 18.11.2005 Kangasalla.

Suvannon Seutu -lehden
tulevia teemanumeroita**Helmikuu 2006:**

* Evakkotarinoita.

pahtumat karjalaisessa kulttuurissa.

Kesäkuu 2006:

* Juhannusjuhlista ja kalastuksesta.

Maaliskuu 2006:

* Pääsiäisperinteet ja vuodenkierron mukaiset tavat ja ta-

Toukokuu 2006:

* Äitienpäiväperinteet ja urheilusta pitäjisämme.

Seuraava Suvannon Seutu ilmestyy helmikuussa 2006.
Aineistojen on oltava toimituksessa 20.1. mennessä.

Äiti kirjoitti nuorena nukkuneen
pelimannin muistoksi kirjan

”Olen täysverinen karjalainen”, esiteli Juho Koiranen mielellään itseään; hänen juurensa ovat äidin puolelta Muolaassa, isän kautta Sakkolassa.

Juho Koiranen menehtyi vuoden 2004 kesällä sairauskohtaukseen kesken perheen lomamatkan, 24-vuotiaana. Yllättäen katkesi nuoren lahjakkaan pelimannin ja kansanperinteen opiskelijan soitto. Paljon silti jäi hänen jälkeensä, omintakeinen kulttuuripersoona ehti jo olla paljon mukana: soittaa ja säveltää, musisoida monessa kokoonpanossa, laulaa ja osallistua erilaisiin kulttuurieroihin – Kaustisilla ja lukuisissa muissa tapahtumissa kuultiin Koirasen perheen kuopuspelimannia. Armeijan jälkeen Juho ehti vielä jatkaa yliopisto-opintojaan Tampereella ennen kutsua Taivaan Isän kotiin.

Marraskuulla tuli sähköpostia Juhon isältä Antti Koiraselta, kun hän kutsui poikansa muistokirjan julkistamistilaisuuteen Lempäälässä. ”Tämä on tätä meidän surutyötä”, kertoi viesti.

Perheen äiti Siru Koiranen on purkanut kirjaan Juhon eli kertojain Vesselin tarinaa. Reilu satasivuinen

Iloisia muistoja ja ikävän kyneleitä oli Juho Koirasen muistokirjan julkistamistilaisuudessa. Nuorena nukkuneen pelimannin vanhemmat Siru ja Antti Koiranen saavat soittaa myös Juhon kuoleman jälkeen löytyneitä sävellyksiä.

teos kantaa nimeä ”Vesseli ja amputoitu perhe”. Kirja kuvaa nuorena nukkuneen pelimannin ja kotiväkensä todellisuuteen perustuvia kumpareita ja notkelmia.

– Toivottavasti se muistuttaa lukijaa siitä, miten arvokasta arki on ja avaa muistojen aarreaittaa niille, jotka etsivät suruunsa lohdutusta, sanoo äiti.

Juhon ja hänen perheensä tunteet voivat varmasti kuvitella ja muistella ilmeitä, eleitä, sanoja ja sattumuksia, mitä kirja kertoo Vesselin elämässä tapahtuneet.

Kirja viestii lämmöllä perheen yhteis-peliä – Juho oli hyvin perhe- ja sukurakas ihminen. Ennakkoluulottomalle, monessa mukana olleelle, puheliaalle nuorelle ennätti kertyä myös laaja ystäväpiiri.

Kotipaikkakunnallaan Lempäälässä Juho Koiranen toimi aktiivisesti Sakkola-Säätiössä arkisto- ja museoasioissa, ja suunnitteli vähän ennen kuolemaansa julkistetun Sakkolan isännänviirin pitäjän pöytästandaarin pohjalta.

Kirjan julkistamistilaisuudessa tervehdyskukkasotat ovensi Sakkola-Säätiön arkistonhoitaja Elsa Mäkelä.

Vesseli ja amputoitu perhe -kirjan tuotto menee Juho-Antti Koirasen muistorahastoon (Handelsbanken 313130-4592648), josta jaetaan kannustusstipendejä nuorille musiikintekijöille ja -taitajille.

Kirjan kannessa on aurinkoinen kesäinen maalaus ”Äiti ulkona”, jonka Juho on taiteillut 9-vuotiaana.

Marjo Ristilä-Toikka

Juho Koirasen sävellystuotantoon kuuluu duuria ja mollia. ”Napan Jussin munat” on perheyhteyden yhteinen iloittelulaulu ja sai myös yleisölle hymyn huulille.

Hovinkyläseura tiedottaa

Toivematka Sakkolaan touko-kesäkuun vaihteessa 2006 !

Viime alkukesän hyvin onnistuneen kotiseutumatkamme innoittamana suunnittelemme jo seuraavaa matkaamme tulevaan alkukesään. Koska hyvä RPK-hotellimme Hovinkylässä tarvitsee varmistukset jo näinä päivinä, niin pyydämme alustavat varaukset matkalle jo nyt. Yritämme löytää sopivimman ajankohdan, halutuimman matkan pituuden ja kiinnostavimmat käyntikohteet omien juurien lisäksi. Niinpä pyydämme ilmoitustasi sopivimmista vaihtoehtoista mahdollisimman pian :

- Sopivin ajankohta toukokuun viimeinen viikonloppu vai kesäkuun ensimmäinen viikonloppu vai arkipäivät siltä väliltä?

- Matkan pituus 3 päivää vai 4 päivää? (Matkan hinta n. 260 tai 320 euroa / hlö.)

- Kiinnostaako käynti Konevitsan luostarisaarella? Lisähinta noin 15 e/hlö jos on vähintään 10 osallistujaa. Mitä muita käyntikohteita halutaan omien juurien lisäksi ?

Kiintiömme RPK-hotelliin on 40 paikkaa, mitkä täytetään varausjärjestyksessä. Sieltä on helppo käydä paitsi Hovinkylässä, niin takseilla myös Petäjärvellä, Röykkylässä, Ojaniemessä, Lapinlahdessa, Riiskassa, jne! Kauempana käydään bussilla. Ilmoittautumiset nopeasti alempana oleville henkilöille.

Hovinkyläseuran ylin johto nuortuu ja sorjistuu oleellisesti !

Seuramme vuosikokous pidettiin 11.06.2005 Vantaalla Mirja Antilan kodissa perinteellisen Hovinkyläpäivän ja kesäreteilyn yhteydessä. Tärkeimpänä asiana päätettiin, että uutena puheenjohtajana aloittaa vuodesta 2006 Mirja Antila, o.s. "Aarrentytär" Rytty. Näin ollen tunnettujen hovinkyläläisten kulttuurihenkilöiden Kaino ja Hellin Rytyn perinnetyöt tulevat saamaan hyvää jatkoa. Kuluvaksi vuodeksi Mirja Antila valittiin varapuheenjohtajaksi vanhan Soini Hartikaisen avuksi.

Kun tiedämme Mirjan kiinnostuksen karjalaisuuteen, hänen aktiivisuutensa mm. sukutut- kimuksiin ja muihin perinnetöihin ja kirjallisiin tehtäviin, niin hyvältä näyttää seuramme tulevaisuus. Jäsenet toivottavat onnea ja menestystä Mirjalle ja v. 2006 valittavalle uudelle hallitukselle ! Muut tärkeimmät tiedot ovat alkutalven jäsenkirjeessä.

Yhteyshenkilömme seuran matka-, kirjatilaus- ja jäsenasioissa ovat:

Mirja Antila, Kitarakuja 1, 01390 Vantaa, (09) 871 2107, 050-599 6936, mirja.antila@vantaa.fi
Meeri Häkkinen, Katajatie 8, 02360 Espoo, (09) 801 1381, 050-598 6781, meeri.hakkinen@pp.nic.fi
Toimi Virolainen, Virolaisentie 48, 37370 Narva, (03) 373 4824, toimi.virolainen@reppu.net
Soini Hartikainen, Jähkyentie 66, 14700 Hauho, (03) 675 1482, 0400-207 844, soini.h@surfeu.fi

KANNAKSEN KAUNISTA JA KARUA HISTORIAA

Tilaa nyt lahjaksi itsellesi ja muille historiankirjojamme muovikantisina näköispainoksina edullisesti:

"Hovinkylä 1911 – 1991", kertomuksia ja valokuvia Sakkolan nuorimmasta kylästä, nyt 240 sivua, joista uusia, ennen julkaisemattomia 80 sivua. Hinta 35,- euroa + pk.

"Hovinkylä 1911 – 2001", tehty kylän 90-vuotis juhlakirjaksi, sekä Petäjärvän hovin, ja koko eteläisen Kannaksen lahjoitusmaatalonpoikien kunniaksi. Hinta 35,- euroa + pk.

Hovinkylä – Ojaniemi 1924 – 2004", tehty samana vuonna aloittaneiden yhteisen kansakoulupiirin ja Petäjärvän emäntäkoulun 80-vuotisen historian muistoksi. Lähes 400 sivua, tietoja yli tuhannesta kannakselaisesta, kymmenistä suvuista ja taloista ja satoja valokuvia tai karttoja. Hinta 40,- euroa + pk.

"Suvannon laaksoa ennen ja nyt", postikortteja kotiseudun kauneimmista maisemista. Hinta 3,- euroa + pk 8 kappaleen erissä, joko kaikki erilaisia tai vain haluttuja kohteita.

Tilauksia toivomme
puhelimella tai kirjeellä :

Meeri Häkkinen
p.(09) 8011381,
Katajatie 8,
02360 Espoo.

Soini Hartikainen
p.(03) 6751482,
Jähkyentie 66,
14700 Hauho.

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutulehti vuodesta 1957. Ilmestyy 8 krt vuodessa.

Toimitus: Suvannon Seutu,
Rautasemantie 375,
37500 Lempäälä

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä
Puhelin 040 730 2622
tai (03) 374 8 448 iltaisin
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Metsäpirtin yhdyshenkilö

Ilmi Pesonen,
puh. 09-694 6309 tai 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

Vuokselan yhdyshenkilö

Taisto Virkki, Tampere
p. 03 - 363 1750, 0400-576722
taisto.virkki@luukku.com

Toimituskunta

Esko Kallonen, Eero Koppanen,
Ritva Koski, Juha Kuisma,
Hannu Paukku, Aila Alanen,
Ilmi Pesonen, Taisto Virkki

Tilaushinta 20 euroa/vuosikerta.

Ilmoitushinnat 0,20 euroa
palstamillimetri (+alv 22%)

Julkaisija: Sakkola-Säätiö **Kirjapaino:** Koski-Print, Valkeakoski

PETÄJÄRVI

Sakkolan pitäjässä
Karjalan kannaksella

Petäjärvän kylän elämää

Tilaa nyt lahjaksi

Petäjärvä-kirja!

30 euroa kpl + postikulut.
430 sivua, 270 valokuvaa!

Tilaukset:

Marjo Ristilä-Toikka
p. 040- 730 2622
Teuvo Kuparinen
p. 09-801 5617

Yrjö Raaska p. 03- 3739 541
Ritva Koski p. 03- 3739 728

Putkiliike

P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

SEURAAVA
SUVANNON SEUTU
HELMIKUUSSA 2006

Tilaukuponki SUVANNON SEUDULLE

Tilaan pitäjälehti Suvannon Seudun, vuosikerta 20 euroa!

Nimi:

Osoite:

Lahjatilauksen saaja:

Palautetaan osoitteella: Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä.
Tai tilaa sähköpostitse: marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

SAKKOLA-SÄÄTIÖ

Hannu Turkkinen,
hallituksen puheenjohtaja,
Turkkisentie 12, 37550 Lempäälä,
puhelin 040-5814398 tai 03-3752525
hannu.turkkinen@kotiportti.fi

Aaro Viskari, varapuheenjohtaja
Helsingintie 32, 37560 Lempäälä,
p. 03-3676 190, 0400-836656

Matti Naskali, sihteeri,
Rautaranta 8, 28400 Ulvila,
p. 02-538 0855, 0500-721902
matti.naskali@mknpalv.inet.fi

VALTUUSKUNTA

Hannu J. Paukku, puheenjohtaja,
Harjatie 5, 32210 Loimaa
p. 02- 762 8152, 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Esko Kallonen, varapuheenjohtaja
Kukkolantie 4, 37560 Lempäälä
p. 03- 3676603, 040-5540747

SAKKOLA-SEURA

Risto Rantakari, puheenjohtaja
Haapaniemenkatu 16 A
00530 Helsinki p. 09- 7108 46

HOVINKYLÄSEURA

Soini Hartikainen, puheenjohtaja
Jähkyentie 66, 14700 Hauho
soini.h@surfeu.fi
p. 03 -675 1482, 0400 -207 844

METSÄPIRTTI SEURA RY

Kalevi Hyytiä, puheenjohtaja
Norppakuja 6A, 01480 Vantaa
p. 04050 22750
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Kimmo Laulajainen, varapj
Kaarikuja 1 A 3, 00940 Helsinki
p. 09-304 854, 040534 5062

Ilmi Pesonen, sihteeri
Porslahdentie 10 A 13,
00960 Helsinki
p. 09-694 6309, 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

METSÄPIRTTIKERHOT:

TAMPEREEN METSÄPIRTTIKERHO

Helka Korpela
Kalevan puistotie 13 C 58
33500 Tampere
p. 040565 0905
helka.korpela@kolumbus.fi

ETELÄ-POHJANMAA

Esko Lylander
Mustikkatie 1, 66400 Laihia
p. 06-4771300, 050599 7720
Mauno Hämäläinen
Vaasantie 270, 61600 Jalasjärvi
p.06-456 0482, 040527 4960

UUSIKAUPUNKI

Anneli Virtanen
Pappilankuja 15, 23600 Kalanti

PITÄJÄMME INTERNETISSÄ

www.vuoksela-seura.fi

www.sakkola.fi

www.metsapirtti.net

SUVANNON SEUTU

Sakkolan, Metsäpirtin ja Vuokselan pitäjälehti,
ilmestyy 8 kertaa vuodessa, vuosikerta 20 euroa.

0031012>KESTO /0037550

Hynnä Tauno

Kurkipolku

37550 LEMPAALA

TURKU

Erkki Hiltunen, puheenjohtaja
Kerttulinkatu 20 C 38 , 20520 Turku
puh.0505908803
Niilo Kiiski, sihteeri
Tennaritie 7, 21200 Raisio
puh. 02-4383167 tai 0503575767

METSÄPIRTTI- JÄRJESTÖT TMK

Leo Laulajainen, puheenjohtaja
Tulustie 6 as 3, 32440 Alastaro
p. 04004 89059

KIRVESMÄKI KERHO RY

Aulis Ukkonen
Tunnelitie 6 A 17
02700 Kauniainen
p. 09-505 1897, 0400 522854

METSÄPIRTTI ARKISTO

Mynämäen kirjasto
Yhteyshenkilöt:
Kari Ahtiainen p. 0445843107
Markku Lemmetti
02-4310956, 050-5119720
marku2@saunalahti.fi

VUOKSELA-SEURA ry

Taisto Virkki, puheenjohtaja
Paununkatu 24, 33700 Tampere
taisto.virkki@luukku.com
p. 03 - 363 1750, 0400-576722

Laila Saario, sihteeri
Rauduskoivunkuja 6,
36600 Pälkäne
taistosaario@netti.fi
p. 03- 534 3240, 040-586 0691

Sukututkimusasiat

Pentti Warvas,
Tervatie 25, 03100 Nummela
pentti.warvas@dnainternet.net
p. 019 - 334 606

Internet-asiat (vuoksela-seura.fi)

Timo Broman, Kurkelantie 619
25460 Toija
timo.broman@kisko.salonseutu.fi
p. 02 - 739 8419, 050 - 3335152